

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

„Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”
"Co-financed by the Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland"

BIULETYN INFORMACYJNY 1992

POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I BIBLIOTEKA POLSKA
im. Wandy Stachiewicz

3479 Peel Street, McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
Tel.: (514) 398-6978

BIULETYN INFORMACYJNY

1 9 9 2

Redakcja

**Józef Lityński Stefan Władysiuk
Anna Giżycka**

**POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I BIBLIOTEKA POLSKA
Im. Wandy Stachewicz**

**3479 Peel Street, McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
Tel.: (514) 398-6978**

OD REDAKCJI.

Zespół Redakcyjny dziękuje wszystkim Członkom Instytutu za nadesłanie materiałów dotyczących działalności naukowej i społecznej w roku akademickim 1991/92.

Mamy nadzieję, że kontynuacja rubryki "Z działalności członków" spotka się z przychylnym przyjęciem i pozwoli na szerszą wymianę doświadczeń.

Chętnie przyjmiemy wszelkie uwagi dotyczące tej publikacji. Sugestie i propozycje Państwa będą uważnie rozpatrzone przy opracowaniu następnego biuletynu.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY ŻYCZY WSZYSTKIM CZŁONKOM WIELU SUKCESÓW
W PRZYSZŁYM ROKU AKADEMICKIM.

S P I S T R E Ś C I

OD REDAKCJI

Spis treści.....	3
Działalność Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie	4
Działalność Biblioteki Polskiej im.Wandy Stachewicz	7
Lista odczytów.....	10
Działalność członków	13
<i>Nowości Biblioteki Polskiej</i>	28
"Parada" Pismo II Korpusu.....	28
Kolekcja Tadeusza Achmatowicza-Gackowskiego.....	29
Radziwiłłowska mapa Litwy.....	31
 Józef Lityński	
<i>Nowa sytuacja geopolityczna po upadku ZSRR</i>	33
 Vincent W.Adamkiewicz	
<i>Opowiadanie o chaosie i o porządku</i>	40
 Mieczysław Marcinkiewicz	
<i>Spotkanie polskich badaczy (nauki biomedyczne i ścisłe)</i>	44
 Nowi członkowie.....	49
 Lista ofiarodawców.....	50
 Ogłoszenia reklamowe	
<i>Polonijna Kasa Kredytowa</i>	53
<i>Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna</i>	54
 Activities of the Polish Institute during the academic year 1991/92.....	55
 Activities of the Polish Library during the academic year 1991/92.....	57
 Les activites de l'Institut Polonais des Arts et des Sciences au Canada pour l'annee 1991/92.....	58
 Les activites de la Bibliotheque Polonaise en 1991/1992.....	60

**DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO W KANADZIE
W ROKU AKADEMICKIM 1991/92**

Działalność Instytutu w minionym roku skierowana była w podobnie jak i w latach ubiegłych na zbieraniu funduszy na działalność Biblioteki Polskiej oraz na organizacji odczytów.

Akcja zbiórki prowadzona była przez Komitet Pomocy Bibliotece i spotkała się z życzliwym przyjęciem ze strony Polonii kanadyjskiej a zwłaszcza montrealskiej. Ogólnie zebrano prawie \$ 20,000 od osób prywatnych i instytucji polonijnych. (patrz lista ofiarodawców na str. 50).

Drugim dość ważnym działaniem było kontynuowanie akcji odczytów. Tematyka większości odczytów poświęcona była sytuacji ekonomicznej i politycznej Polski w okresie wyborów. Na ten temat przemawiali parlamentarzyści polscy: senator Roman Ciesielski i poseł na Sejm, Ignacy Czeżyk. Oceny sytuacji Polski i Europy Środkowej w kontekście historycznym dokonał członek Komitetu Obywatelskiego przy Lechu Wałęsie prof. Andrzej Ajnenkiel.

Prezes Instytutu prof. J. Lityński wygłosił odczyt poświęcony nowemu systemowi geopolitycznemu Europy Środkowo-Wschodniej. Odczyt ten, prelegent wygłosił również w Toronto i w Ottawie.

Dla uczczenia 200 rocznicy "Konstytucji 3 Maja" w Instytucie odbyła się prelekcja na ten temat wygłoszona przez mgr Wojciecha Wojnarowicza poświęcona analizie uwarunkowań Konstytucji. Przy pomocy Konsulatu Generalnego RP w Montrealu, w Bibliotece zorganizowano wystawę okolicznościową. Dzięki staraniu członka Zarządu, pana Leopolda Kurcza wystawa była przedstawiona w kilku college'ach montrealskich, gdzie wzbudziła znaczne zainteresowanie.

Z odczytów na inne tematy na uwagę zasługuje odczyt dr Olgierda Brzeskiego o archeologicznych odkryciach dotyczących początków państwa polskiego, oraz prof. A. Kawczaka na temat lwowsko-warszawskiej szkoły filozofii.

O kontaktach pomiędzy naszą placówką a reprezentacją władz Polski w Kanadzie świadczą odwiedziny Instytutu przez nowo mianowanego Konsula Generalnego RP w Montrealu panią Małgorzatę Dzieduszycką-Ziemilską. Pani Konsul wygłosiła również odczyt o Polakach w Rosji.

Oprócz powyższych działań, Instytut wspierał również inne akcje jak np.: propagowanie pośród członków wyjazdów do Polski w ramach programów organizowanych zarówno przez agendy rządowe jak i przez wielki business oraz przez ONZ.

Jak co roku, Instytut współuczestniczył w organizowaniu Letniego Uniwersytetu Kultury Polskiej w Rzymie.

Polski Instytut Naukowy w Kanadzie kontynuuje stałą współpracę z podobnymi placówkami naukowymi w innych krajach: Polskim Instytutem Naukowym w Ameryce, Polskim Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym w Londynie, Instytutem im. Piłsudskiego w Nowym Jorku, Towarzystwem Historyczno-Literackim w Paryżu i innymi. Ważnym elementem tej współpracy jest wymiana publi-

kacji. Na terenie Kanady Instytut współpracuje z Kongresem Polonii Kanadyjskiej, i innymi organizacjami polonijnymi.

Obecnie starania Zarządu Instytutu idą w kierunku przygotowania uroczystości 50-lecia Instytutu, która przypada na rok następny.

POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE. ODDZIAŁ W OTTAWIE

Zarząd Polskiego Instytutu Naukowego w Ottawie pracował w roku akademickim 1991/92 w następującym składzie :

Dr. inż. A. M. Jabłoński - prezes

Prof. dr. Irena Mazurkiewicz-Kwilecka - vice-prezes

Mgr. inż. Jerzy Komorowski - sekretarz

Mgr. inż. arch. Renata Jantys - skarbnik

Dr. Ewa Siekierska

Dr. Aleksander Kania

Z końcem ub. roku kalendarzowego dokoptowano również do składu zarządu dr. inż. Andrzeja Garlickiego.

W ostatnim roku akademickim Oddział Ottawski współpracował z szeregiem organizacji polonijnych KPK-Ottawa, SPK Koło nr 8, STP i z Północno-Amerykańskim Studium Spraw Polskich. Urządzono szereg odczytów i spotkań cieszących się dużym zainteresowaniem zarówno wśród Polonii jak i wśród innych mieszkańców Ottawy. Większość wykładów odbyła się tradycyjnie w ostatni wtorek miesiąca w sali nr 108 na Uniwersytecie Świętego Pawła.

POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE. ODDZIAŁ W TORONTO.

Działalność wydawnicza.

W najbliższym czasie ukaże się wydane staraniem Instytutu Festschrift, t.j. publikacja pamiątkowa poświęcona Iwonie Grabowskiej, założycielce sekcji. Do zbioru wejdzie szesnaście artykułów.

Nabór nowych członków.

W tym roku przyjęliśmy do naszej sekcji szereg nowych członków. Są to:

Dr. Jerzy Mazurek, inżynier, specjalista od konserwacji zabytków, mgr. Anna Swystun, psycholog, prof. Virginia Rock, literatura amerykańska, York University, mgr. Michał Lakomski, inżynier mechanik (pomiar optyczny), dr. Zdzisław Zbieranowski, inżynier włókiennik.

Zgłosili swoją kandydaturę również: Maria Nowotarska- aktorka, dr Krzysztof Grzymski, archeolog.

Udział w konferencjach.

Członkowie sekcji torontońskiej wzięli udział w ogólnokanadyjskiej Conference of Learned Societies w Kingston, Ont. w czerwcu 1991 r. Z referatami wystąpiły: mgr. Tamara Trojanowska, dr. Ewa Karpińska i dr. Barbara Sharratt.

Obecnie przygotowuje się sesję p.t. "Kuszenie w lite-

raturze i sztuce" na tegoroczną konferencję Learned Societies w Charlottetown, P.E.I.

W lutym b.r. przewodnicząca sekcji, dr. Barbara Sharratt wystąpiła w telewizji torontońskiej z informacją o działalności Instytutu.

Kontakty z innymi instytucjami.

Poza wyżej wymienionymi stowarzyszeniami, z którymi prowadzona jest ścisła współpraca, Instytut nawiązał kontakt z Polską Akademią Nauk przez Komitet Technologicznej Współpracy z Polską. Instytut współpracuje również z Centre for Russian and East European Studies na Uniwersytecie Torontońskim.

Zapoczątkowana dwa lata temu przez dr Bogoryę, akcja "Education and Training Programs for Poland" otrzymała w kwietniu fundusze od rządu federalnego z Ottawy. Do tej pory zostało wysłanych do Polski 60 nauczycieli języka angielskiego i zarządzania oraz 27 ton książek i 91 komputerów. Książki i komputery zostały przyjęte przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Kuratorium oświaty w Warszawie i rozdysponowane do szkół.

Zainteresowani wykładowcy proszeni są o zgłaszanie się do :

Dr. Haliny Zarzyckiej
Koordynator Programu
Education and Training Programs for Poland
425 Adelaide Street West
Toronto, Ont. M5V 3C1
tel. : (416) 392-0503 fax : (416) 392-1085

Szczególnie poszukiwani są nauczyciele-fachowcy w nauczaniu języka angielskiego, którzy mogliby wyjechać do Polski na okres od 6 miesięcy do 1 roku.

Prof. Hanna M. Pappius
Mgr Stefan Władysiuk

**DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI POLSKIEJ im. WANDY STACHIEWICZ
W ROKU AKADEMICKIM 1991/92**

Miniony rok 1991/92 był rokiem pomyślnym w rozwoju biblioteki. Zawdzięczamy to w dużej mierze poparciu finansowemu jakie udzieliła nam Polonia podczas naszej zbiórki jesiennej oraz zwiększonym dotacjom ze strony Fundacji Millenium i Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej w Quebec'u.

Obecnie liczba regularnych członków przekroczyła 1,320. W okresie ostatnich 12 miesięcy wypożyczyli oni ponad 16,500 książek. Do księgi inwentarzowej wpisano ponad 1,400 pozycji. Do katalogu komputerowego biblioteki wpisano 1530 tytułów.

W ramach wcześniejszej umowy z dyrekcją Biblioteki Uniwersytetu McGill, kontynuowano przekatalogowywanie naszych książek według norm obowiązujących na McGillu oraz włączanie ich do uniwersyteckiego komputerowego katalogu z zaznaczeniem, że znajdują się one w "Polish Institute Library." Opisów takich jest już ponad 2,100. W rezultacie tego zwiększyła się ilość wypożyczeń międzybibliotecznych z różnymi uniwersytetami kanadyjskimi.

Dużym osiągnięciem w minionym roku było skatalogowanie i sfotografowanie większej części starych rycin i map w naszych zbiorach. Zajmowała się tym historyk sztuki, mgr Joanna Osińska-Rębosz. W roku przyszłym zamierzamy kontynuować ten projekt.

Zakup książek.

W minionym roku biblioteka na kupno książek oraz na prenumeratę czasopism przeznaczyła ponad \$ 9,000. Większość książek bibliotekarz pan Stefan Władysiuk zakupił podczas swego pobytu w Polsce. Dzięki temu udało się nam zdobyć najnowsze tytuły po korzystnej cenie.

Innym poważnym źródłem nowych książek są jak zawsze dary od osób prywatnych oraz wydawnictw, te ostatnie dzięki osobistym kontaktom kustosa biblioteki pani Wandy Stachewicz. Wśród wydawnictw przysyłających nam egzemplarze okazowe znajdują się: Instytut Literacki w Paryżu, Polska Fundacja Kulturalna w Londynie oraz "Znak" w Krakowie.

Wśród darów od osób prywatnych w roku ubiegłym, na wymienienie zasługują: dar starych map z kolekcji S.P. Tadeusza Partyki, подарowany nam przez pana Edwarda Sebastiańskiego, dar książek otrzymanych od wdowy po S.P. Bolesławie Ciastko, dar książek państwa Grabowskich oraz dar oryginalnych zdjęć do książki Williama Makowskiego *Polish People in Canada. Visual History*, które otrzymaliśmy od wydawnictwa Tundra Press. Na specjalne wyróżnienie zasługuje unikalny księgozbiór S.P. Tadeusza Achmatowicza-Gackowskiego z Ottawy poświęcony historii kawalerii polskiej (patrz omówienie na str. 29)

Dzięki podłączeniu się do głównego komputera Uniwersytetu McGill, biblioteka ma dostęp do tak zwanej "poczty elektronicznej". Za jej pośrednictwem otrzymujemy codziennie bieżący serwis informacyjny z Polski tzw. "Donosy".

Dwukrotnie w minionym roku Biblioteka uczestniczyła w kiermaszach Polonii montrealskiej. Ze sprzedaży dubletów książek łącznie uzyskano prawie \$ 2,500. Udział w kiermaszach jest także formą propagowania Biblioteki pośród Polonii.

Dzięki wywiadowi jakiego udzieliła dyrektor Biblioteki, prof. Hanna Pappius dla torontońskiej "Gazety", szerokie rzesze Polonii kanadyjskiej mogły dowiedzieć się o istnieniu i roli naszej placówki.

W ramach współpracy ze szkołami sobotnimi, zorganizowano kilkakrotnie zajęcia dla dzieci w Bibliotece. Kontynuowano zorganizowaną w uprzednich latach wyjazdową wypożyczalnię książek dla jednej z odleglejszych szkół sobotnich.

Działalność Biblioteki opiera się w znacznej mierze na ofiarnej pracy wolontariuszek. Od lat prowadzeniem wypożyczalni zajmują się panie Anna Baryga, Izabella Pieniążek, Joanna Korwin-Łopuszańska, Halina Tokarska. Panie : Wanda Maciejewska, Zofia Romer i Alicja Basik zajmują się porządkowaniem księgozbioru. Przy prowadzeniu księgi inwentarzowej, włączaniu kart książek i kart katalogowych pracowały panie : Janina Lankau, Zofia Kirste, Hanna Szymańska, Janina Kędzierska. Wpisywaniem informacji do komputerowej bazy danych zajmują się panie : Anna Czerwińska, Teresa Zóltowska, Halina Czakańska i Ewa Szewczuk. W pracach biurowych pomagają panie Marieta Brzeska i Anna Giżycka. O estetyczny wygląd Biblioteki dba pani Teresa Brodowska.

Bibliotekarz Stefan Władysiuk zajmuje się gromadzeniem i selekcją materiałów, udzielaniem informacji, katalogowaniem oraz koordynacją pracy wolontariuszek. Bibliotekarka pani Zosia Bogdańska jest odpowiedzialna za katalogowanie naszych książek na Uniwersytecie McGill. W celu przyspieszenia przekatalogowywania naszego księgozbioru, Dyrekcja Bibliotek Uniwersytetu McGill oddelegowała czasowo do tej pracy pana Romana Panchyshyna.

Funkcję dyrektora Biblioteki piastuje nadal wiceprezes Instytutu prof. Hanna M. Pappius ; będąc odpowiedzialną jednocześnie za kontakty z Uniwersytetem McGill, i za kierownictwo Komitetu Pomocy Bibliotece. Założycielka i wieloletni kustosz pani Wanda Stachiewicz nadal służy swymi cennymi radami. Biblioteka utrzymuje kontakty z podobnymi placówkami w Polsce i na emigracji oraz z kanadyjskimi i amerykańskimi instytutami interesującymi się sprawami Europy środkowo - wschodniej. Biblioteka była reprezentowana przez panią Zofię Bogdańską na Zjeździe Sławistów w Miami.

Ze względu na charakter naszej instytucji, zależy nam bardzo na ścisłych kontaktach z bibliotekami w kraju. Podczas swoich wizyt w Polsce, bibliotekarz Stefan Władysiuk odwiedził Bibliotekę Narodową w Warszawie, Bibliotekę Raczyńskich w Poznaniu, Bibliotekę Kolegium Polonijnego im. K. Puław-

skiego w Krakowie, bibliotekę Domu Polonii w Puitusku oraz bibliotekę Muzeum Narodowego w Warszawie, gdzie omawiał możliwości dalszej współpracy. Kontakty te już owocują zwiększoną wymianą książek, i informacji.

Biblioteka Polska pragnie złożyć podziękowania Zarządowi Polonijnej Kasy Kredytowej w Montrealu za sfinansowanie druku zakładki do książek. Również dziękujemy redaktorom gazet polonijnych za pomoc w propagowaniu naszej tradycyjnej już Jesiennej Zbiórki na Bibliotekę.

Czytelnia i Wypożyczalnia Biblioteki czynna jest w :

poniedziałki	od 10-tej do 20-tej.
czwartki	od 16-tej do 20-tej.
soboty	od 14-tej do 18-tej.

Czytelnia i serwis informacyjny czynne są codziennie z wyjątkiem niedziel , od 10-tej do 17-tej.

BITNETowy adres "electronic mail" Biblioteki Polskiej
CXSW@MUSICA.MCGILL.CA

**LISTA ODCZYTÓW ZORGANIZOWANYCH PRZEZ P.I.H.K.
W SEZONIE 1991/1992**

MONTREAL

1. 14.05.91 Odczyt prof. dr. Romana Ciesielskiego pt. "Przed wyborami parlamentarnymi w Polsce - obecna sytuacja polityczna w kraju". "Różne koncepcje rewolucji zabytków po 1945 roku".
2. 31 05.91 Odczyt prezesa Polsko-Kanadyjskiego Instytutu Dobroczynności pana Waldemara Romańskiego oraz pokaz przezroczy pt.: "Okiem kamery na Ognisko im. Marii Curie-Skłodowskiej".
3. 4.06.91 Odczyt mgr. Wojciecha Wojnarowicza pt. "Konstytucja 3 maja 1791 - analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych".
4. 22.08.91 Odczyt prof. dr. Janusza Kuczyńskiego pt. "Jana Pawła II wizja uniwersalnego społeczeństwa - mądrość i miłość".
5. 13.09.91 Odczyt posła do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Ignacego Czeżyka pt. "Polska przed wyborami parlamentarnymi - obecnasytuacja polityczna w kraju".
6. 27.09.91 Odczyt pana Wita Siwca pt. "Samospalenie Ryszarda Siwca jako wołanie o wolność cudzą i własną".
7. 17.10.91 Odczyt przedstawiony przez stypendystów Fundacji Romerów pp. Grzegorza Hansena i Janusza Kraszewskiego, asystentów Instytutu Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, pt. "Partye polityczne w Polsce A.D. 1991 - ewolucja, alianse, fobie".
8. 24.10.91 Odczyt prezesa Polskiego Związku Historycznego prof. Andrzeja Ajnenkiela, pt. "Obecna sytuacja Polski i Europy Środkowo-Wschodniej widziane przez polskiego historyka".
9. 22.11.1991 Odczyt dr. Olgierda Brzeskiego pt. "Początki państwa polskiego wiek X-y czy VIII-y?".
10. 31.01.92 Odczyt prof. Andrzeja Kawczaka pt. "Filozofia polska w konfrontacji z totalitaryzmem - historia konfliktu szkoły lwowsko-warszawskiej z marksizmem."
11. 15.02.92 Odczyt i projekcja filmu dr. Marka Krześniaka, prezesa Fundacji Kościuszkowskiej w Warszawie, oraz inż. Stefana Wasiukiewicza, pt. "Polskie Kościoły, parafie i organizacje na Ukrainie, Białorusi i Rosji w 1991 roku".
12. 21.02.92 Odczyt prof. Józefa Lityńskiego pt. "Nowy system geopolityczny - zmiany w Europie Środkowo-Wschodniej ze szczególnym uwzględnieniem Polski".
13. 17.03.92 Odczyt pisarki Teci Werbowskiej pt.: "The Polish Jewish Writers : Ambivalent Travelling Companions" Współorganizator odczytu :The Polish-Jewish Heritage Foundation of Canada

14. 21.03.92 Przegląd filmów Jana Skrabalaka
15. 14.04.92 Odczyt Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Montrealu, pani Małgorzaty Dzieduszyckiej-Ziemilskiej pt. "O Polakach w Rosji - refleksje osobiste".
16. 25.04.92 Odczyt prof. Barbary Sharratt pt. "Polki w historii".
17. 23.04.92 Pokaz widowiska telewizyjnego "Burzliwe życie Lejzorka Rojtszwanca" oraz spotkanie z reżyserem przedstawienia Maciejem Wojtyśko. Współorganizator pokazu: The Polish-Jewish Heritage Foundation of Canada
18. 30.04.92 Odczyt prof. Antoniego Leopolda pt. "Przekształcenia w rolnictwie polskim".
19. 15.05.92 Odczyt dr. inż. Wojciecha Rostafińskiego pt. "Tajemniczy i groźny kosmos - wyniki ostatnich badań".

Spotkania Dyskusyjnego Klubu Video:

1. 16.11.1991 Film Andrzeja Wajdy pt. "Piłat i inni", zrealizowany na podstawie powieści "Mistrz i Małgorzata" Michała Bułhakowa.
2. 11.01.1992 Wyświetlenie programu satyrycznego autorstwa Marcina Wolskiego, w reżyserii Andrzeja Zaorskiego, pt. "Szopka w grajdole".
3. 09.05.1992 Videoprzegląd wydarzeń polojnych miesiąca kwietnia w opracowania Jana Skrabalaka.

OTTAWA

1. 07.05.91 Wieczór autorski Tadeusza Różewicza, urządzony wspólnie z Department of Modern Languages and Literatures, University of Ottawa. Prof. R. Sokołowski czytał przekłady wierszy na język angielski i francuski.
2. 1.10.91 Pokaz filmu dokumentalnego prod. polskiej "General Anders and his Soldiers", ze słowem wstępnym adiutanta gen. W. Andersa, rtm. Jana Romanowskiego.
3. 29.10.91 Wykład prof. Andrzeja Ajenenkiela pt. : "Obecna sytuacja Polski widziana przez polskiego historyka".
4. 26.11.91 Panel dyskusyjny z udziałem historyków polskich przebywających na stażu Canadian Bar Association na temat : "Zmiany w systemie prawnym III Rzeczypospolitej"
5. 28.01.92 Wykład prof. Jacka Skoczковского p.t. "Logoterapia - nowa metoda leczenia zaburzeń psychicznych".

6. 06.02.92 Odczyt dr. Jawdigi Byszewskiej pt.: *Scieranie się wpływów kulturowych Wschodu i Zachodu na ziemiach polskich - z punktu widzenia historyka*
7. 25.02.92 Wykład dr. J. Alexandra *"Competitiveness Through Science and Technology : The Bad News for Democracy and Justice"*
8. 17.03.92 Odczyt prof. dr. inż. Andrzeja Selenty pt.: *"Prace badawcze na Wydziale Samochodów i Maszyn Ciężkich Politechniki Warszawskiej (na tle sytuacji nauki polskiej)"*
9. 24.03.92 Wykład płk. Johna E. Rodericka *"Disintegration of Warsaw Pact - Poland vis a vis NATO"*.
10. 21.04.92 panel dyskusyjny z udziałem ekonomistów polskich *"Obecna sytuacja ekonomiczna Polski"*. Panel urządzony wspólnie z STP.
11. 28.04.92 Wykład dr. inż. Reginy Czapiewskiej pt.: *Wpływ architektury Egiptu na współczesną architekturę "rozumienie dziejów"*.

TORONTO

1. 14.05.91 Odczyt mgr. Wojciecha Wojnarowicza pt.: *"Dwie konstytucje 1787 i 1791 - Rola konstytucji w rozwoju państwa."*
2. 19.10.91 Odczyt dr. Marka Celińskiego pt.: *"Changes in Central and Eastern Europe ; Psychological Issues."*
3. 21.02.92 Odczyt prof. Józefa Lityńskiego *"Nowy system geopolityczny - smiany w Europie Środkowo-Wschodniej ze szczególnym uwzględnieniem Polski"*.
4. 06.03.92 Odczyt dr. Jawdigi Byszewskiej pt.: *Scieranie się wpływów kulturowych Wschodu i Zachodu na ziemiach polskich - z punktu widzenia historyka."*
5. 26.03.92 Odczyt dr. Zdzisława Zbieranowskiego pt.: *"Zastosowanie materiałów wiókienniczych w chirurgii"*.

**DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA, ZAWODOWA I SPOŁECZNA CZŁONKÓW W ROKU
AKADEMICKIM 1991/1992**

PROF. YVONNE BOGORYA-BUCZKOWSKA

Dziekan i wice-prezydent Canadian School of Management, Fellow of the Royal Academy (Arts).

Dr. Yvonne Bogorya ,była Przewodnicząca Sekcji Instytutu w Toronto, w latach 1991 i 1992 brała udział jako konsultant w projekcie rządu federalnego pod nazwą " Kandyjsko-Polski Program Wymiany w Dziedzinie Zarządzania Miasta". Program ten był zorganizowany przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej w Polsce i Kanadyjski Instytut Urbanistyczny. W ramach tego programu dr. Bogorya prowadziła seminaria na temat funkcjonowania władz lokalnych w Kanadzie (na różnych szczeblach) Podczas swojego pobytu w Polsce dr. Bogorya wygłosiła także odczyt z zakresu planowania strategicznego dla Olsztyńskiej Szkoły Zarządzania i dla Centrum Promocji Kadr w Konstancinie.

W czerwcu 1991 na międzynarodowym kongresie International Council for Innovation in Higher Education w Budapeszcie dr Bogorya zareprezentowała referat na temat "Education and Training in Eastern Europe "., a w tym samym roku na Rutgers University, New Brunswick, USA wygłosiła odczyt na temat władz lokalnych w Kanadzie.

SOPHIE BOGDANSKI

Magister bibliotekarstwa, bibliotekarka w Bibliotece Polskiej w Montrealu. W minionym roku kontynuowała przekatalogowywanie książek ze zbioru Biblioteki Polskiej w system komputerowy Uniwersytetu McGill, MUSE.

Od lipca do grudnia 1991 pracowała w Bibliotece Uniwersytetu McGill jako "Authority Librarian", będąc odpowiedzialną za standaryzację haseł, imion i serii w komputerowym katalogu Biblioteki. Brała udział w konferencji American Studies for the Advancement of Slavic Studies, odbytej w listopadzie 1991 r. w Miami.

DR. OLGIERD W. BRZESKI

Były prezydent a obecnie vice-prezes rady nadzorczej firmy Sandoz.

Prowadził czwartą sesję wykopalisk grodziska piastowskiego w Grzybowie. Odnaleziono konstrukcje drewniane datowane dendrochronologicznie na rok 800. Ponieważ budowa tak dużego grodziska, którego wały jeszcze dziś sięgają 10 m wymagała paru tysięcy ludzi, trzeba przypuszczać, że już wtedy istniała poważna organizacja państwowa.

Był aktywny w działalności Polsko-Kanadyjskich Izby Handlowej, organizował zebrania i towarzyszył ministrowi International Affairs of Quebec, panu J. Ciaccia w jego misji do Polski w lutym 1991 r.

Został dyrektorem rady Solidarité Europe Est, organizacji, która prowadzi dwuletnie kursa języka francuskiego i angielskiego w Polsce. Kursy te są finansowane przez rząd kanadyjski.

Pracował w Ministerstwie Przekształceń Własnościowych (prywatyzacji) w Warszawie, opracowując ocenę stanu przemysłu farmaceutycznego. Wykładał w Polsce na temat organizacji rad nadzorczych przedsiębiorstw.

STANISŁAW CHOJNACKI

Był dyrektorem muzeum Institute of Ethiopian Studies, Haile Sellassie I University, w Addis Abeba w Etiopii, a także b. dyrektorem biblioteki Université de Sudbury, Sudbury, Ont. Został zaproszony przez École pratique des hautes études na Sorbonie w Paryżu, do wygłoszenia jako Directeur d'études serii wykładów o chrześcijańskiej sztuce Etiopii.

W styczniu i lutym 1992 r. w ośmiu wykładach zatytułowanych "Recherche sur l'art chrétien d'Éthiopie au cours des quatre dernières décennies", opisał odkrycie tej sztuki i zanalizował rezultaty najnowszych badań. W wykładach uczestniczyło około czterdziestu studentów uczestniczyło a także szereg specjalistów w dziedzinie sztuki wschodnio-chrześcijańskiej. Wykłady są częścią międzynarodowego seminarium o sztuce chrześcijańskiej Egiptu, Nubii oraz Etiopii, zorganizowanego przez Section des sciences religieuses na École pratique des hautes études. Ogólna dyskusja jest przewidziana na rok 1994. P. Chojnacki został zaproszony jako jeden z panelistów.

Znany badacz w dziedzinie sztuki etiopskiej. Wydał dwie monografie i około 40 artykułów w tej dziedziny. Jego program wykładów obejmuje instytucje naukowe w Europie i Stanach Zjednoczonych. Od paru lat prowadzi wykłady na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Stanisław Chojnacki jest członkiem komitetu ekspertów wystaw sztuki etiopskiej, które mają się odbyć w dwóch muzeach w Stanach Zjednoczonych: Walters Art Gallery, Baltimore, w 1993 r. i Michigan State University Museum, East Lansing, 1994 r.

PROF. TEODOR F. DOMARADZKI

Profesor zwyczajny Université de Montréal na emeryturze (odznaczony tytułem "Slavist Emeritus"), polonista, komparatysta literatury nowoczesnej polskiej, francuskiej, włoskiej i rosyjskiej, pisarz, publicysta, dyrektor Instytutu Cywilizacji Porównawczych oraz Centrum Badań Polskich w Montrealu. W roku akademickim 1991/92 brał udział w następujących konferencjach naukowych i kulturalnych.

Zebrania:

1. Pen Club International, sekcja francusko-kanadyjska w Montrealu (doroczne i specjalno-tematyczne posiedzenia i dyskusje poświęcone obronie pisarzy w krajach gdzie są oni prześladowa-

ni politycznie.

2. Związek Pisarzy Kanadyjskich. Podkreślić tu należy wygłoszony referat i opublikowane artykuły na temat twórczości Alicji Parizeau w kontekście tradycji literackiej polskiej oraz quebeckiej.

3. Uczestnictwo w Międzynarodowych Targach Książki w Montrealu i w Quebec'u, oraz w dyskusjach z autorami książek dotyczących Polaków i Europy Środkowej i Wschodniej.

Publikacje:

T.F. Domaradzki, "Obecność Norwida w Kanadzie", esej w książce "Cyprian Norwid w Setną Rocznicę Śmierci Poety", Wydawnictwo Literackie, Kraków 1991.

JERZY GONERKO

Członek zarządu wielu organizacji polonijnych. Jest prezesem Samodzielnego Oddziału Koła Byłych Żołnierzy Armii Krajowej. Pracuje systematycznie w Komitecie Pomocy Polsce przy KPK jako członek Zarządu Komitetu odpowiedzialny za ekspedycję comiesięcznych wysyłek kontenerów z zaopatrzeniem medycznym, książkami naukowymi, używaną odzieżą i obuwem.

Uczestniczy w pracach zarządów Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej. Jest również prezesem Koła Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II w Montrealu. Brał udział w Zjeździe Światowym Kół Przyjaciół i Fundatorów w Rzymie we wrześniu 1991.

DR IZABELLA GORSKA-FLIPOT

Attache de recherche na uniwersytecie Montrealskim. Naukowiec w dziedzinie nauk bio-medycznych. Członek Koła Polskich Pracowników Nauk Bio-Medycznych w Montrealu.

Uzyskała subwencję na pracę badawczą w dziedzinie onkologii na rok 1991/1992. Oddała do druku dwie publikacje w "Journal of Virology" i "Oral Surgery, Oral Medicine & Oral Pathology". Wygłosiła dwa referaty zjazdowe i jedną konferencję naukową.

Brała udział w reaktywowaniu działalności grupy Polskich Pracowników Nauk Bio-Medycznych w Montrealu. Jest sekretarzem Koła Lekarzy i Biologów w Montrealu.

PROF. ANDRZEJ HAŁASA

Profesor teorii kształtowania znaków graficznych i projektowania systemów komunikacji wizualnych na Universite du Quebec a Montreal, Departement du Design.

Prof. Hałasa brał udział w : Triennale Grafiki Kraków 91; Triennale Plakatu w Toyamie 91, Japon ; Ekspozycja Plakatu w Haarrogate Poster Biennale, Anglia ; udział w ekspozycji afiszu teatralnego w Essen, Niemcy. Otrzymał nagrodę za plakat Designe International 90' (Konkurs Societe de Graphiques du Quebec ; udział w międzynarodowym kongresie ICOGRADA 91 W Montrealu. Zaproszenie na promocję plakatu (jedyne z Kanady) z okazji 500-lecia odkrycia Ameryki -Meksyk 1991. Zaproszenie i udział w wystawie "Jesteśmy 1991" w "Zachęcie" w Warszawie.

DR. INŻ. ALEKSANDER MACIEJ JABŁOŃSKI

Inżynier budownictwa lądowego, pracownik badawczy w Institute for Research in Construction, National Research Council of Canada. Od kwietnia 1992 w Canadian Space Agency. Specjalizuje się w dziedzinie mechaniki i dynamiki konstrukcji sejsmicznej. Prezes Oddziału Ottawskiego Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie.

Ostatnio ogłosił następujące prace i artykuły:

Lau, D.T., Jabłoński, A.M., Law, K.T., Pierre, J.-R., Tang, J.H.K., "Impact of the 1989 Loma Prieta Earthquake from Canadian Perspective" (Proceedings of the Sixth Canadian Conference on Earthquake Engineering", Toronto, June 1991, pp. 711-718, 1991).

Jabłoński, A.M., Rainer, J.H., "Effect of Seismic Input on Hydrodynamic Forces Acting on Gravity Dams" (Proceedings of the Sixth Canadian Conference on Earthquake Engineering", Toronto, June 1991, pp. 157-164).

Alan, D.E., Rainer, J.H., Jabłoński, A.M., "Guidelines for Seismic Evaluation on Existing Buildings", draft, Institute for Research in Construction - National Research Council of Canada, 176 pages, 1991.

W sierpniu 1991 roku wygłosił odczyt pt. "Socioeconomic Impact and Effective Social Response During Earthquakes: the U.S. and U.S.S.R. Compared" podczas Conference on Comparative Policy, August 1991, Senate Chambers, Carleton University, Ottawa, 1991..

PROF. ANDRZEJ KAWCZAK

Profesor filozofii na Uniwersytecie Concordia w Montrealu, Vice-Prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej, sekretarz generalny World Council of East Central European Communities.

W okresie od maja do września 1991: (1) prowadził w Warszawie międzydyscyplinarne seminarium z zakresu teorii dezintegracji pozytywnej; (2) uczestniczył w obradach Ośrodka Studiów Międzynarodowych przy Senacie (3) był współorganizatorem i współprzewodniczącym konferencji przedstawicieli rządów i parlamentów Polski, Czechosłowacji i Węgier, odbytej w czerwcu 1991 w Krakowie; (4) uczestniczył w konferencji historyków Europy Wschodniej w Lublinie; (5) brał udział w rozmowach delegacji Zarządu Głównego KPK z władzami polskimi w Warszawie; (6) odwiedził i nawiązał współpracę Kongresu Polonii Kanadyjskiej z ośrodkami polskimi na Ukrainie [zorganizował w lutym 1992 roku wyświetlenie filmu o tych ośrodkach i zbiórkę funduszy na ich rzecz w dziewięciu miejscowościach w Kanadzie].

Wygłosił w PIN odczyt "Konflikt szkoły lwowsko-warszawskiej z marksizmem". był głównym mówcą w Montrealu na Akademii Święta Niepodległości w listopadzie 1991 i występował kilkakrotnie w telewizji z komentarzami na temat tworzenia się partii politycznych w Polsce.

BARBARA KEJNA-SHARRATT

Associate professor, Centre for Russian and East European Studies, University of Toronto. Przewodnicząca sekcji toron-
tońskiej Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie.
Zorganizowała dwie sesje na konferencji Learned Societies w
Kingston w czerwcu 1991 r.

Wygłosiła referat "Włodzimierz Wysocki i Jacek Kaczmarski"
na sesji "Słowiańskie paralele" na tejże konferencji.

Publikacje: Artykuł pt. "Imagery in Mikhail Bulgakov's
'The Master and Margarita'" - ukaże się w "Testschrift for
Iwona Grabowska" w bieżącym roku.

Artykuł pt. "Emancipation of Women in Polish Literature" zos-
tał przyjęty do druku w 'New Zealand Slavonic Journal'.

JERZY P. KOMOROWSKI

Research Officer, Institute of Aerospace Research, National
Research Council, Ottawa. Prowadził badania nad zastosowaniem
materiałów złożonych (kompozytów) w konstrukcjach lotniczych,
rozwijał nowe metody badań nieniszczących i metody doświad-
czalnej analizy naprężeń. Od trzech lat sekretarz ottawskiego
oddziału PINK. Od roku członek komisji kwalifikacyjnej PINK.
Publikacje w pismach i zbiorach prac z konferencji:

- J. F. Komorowski, D. L. Simpson and R.W. Gould, Enhanced
Visual Technique for Rapid Inspection of Aircraft Structures,
Material Evaluation, grudzień 1991, pp. 1486-1490.

- C. Poon, J.P. Komorowski, R.W. Gould, C.E. Chapman, Quan-
titative Assessment of Impact Damage in Composites, Proceeds
of International Conference on Aircraft Damage Assessment and
Repair, Victoria, Australia, 26-28 sierpień 1991 r.

- D. Lefebvre, J.P. Komorowski, C. Roy, S. Masmoudi, Free-
-Edge Influence of the Static Strength of Graphite/Epoxy Lami-
nate, Proceeds of CANCOM 91, published by NRS, wrzesień 1991,
str. 3D5-1-8.

- J.P. Komorowski, J.B.R. Heath, D. Lefebvre, C. Roy, R.
Masmoudi, Influence of Edge Effect on Compression-Tension Fa-
tigue of Toughened Graphite/Epoxy Laminates, Proc. of AGARD
73rd SMP workshop: Utilization of Advanced Composite Materials
in Military Aircraft, San Diego, Cal., 6-7 październik 1991 r.
Publikacje NRC:

J.P. Komorowski (Sc. Auth.), D. Lefebvre, R. Masmoudi, C. Roy.
Délaminage des composites stratifiés soumis à des charges sta-
tiques et cycliques en tension et compression, IAR., CR8, luty
1991 r.

- J.P. Komorowski, M. Foster, Image Processing System with
Special Routines for Automated Analyses of Photoelastic Ima-
ges, User Manual, IAR ST-613. luty 1991.

- J.P. Komorowski (Sc. Auth.), D. Lefebvre, R. Masmoudi, C.
Roy, Comportement des stratifiés carbone/epoxy IM6/5245C sous
charges de tension-compression statiques et cycliques, IAR,
CR, 1992.

- R.S. Rutledge, J.P. Komorowski, R.L. Hewitt, Tutor Aft
Fuselage and Empennage Full-Scale Fatigue Test, Effects of
Removing the Drag Cleat to Intermediate Frame Attachment Fas-

teners, LTR-ST-1857, grudzień 1991 r.

Wygłosił siedem odczytów w Kanadzie i zagranicą, związanych z jego pracą naukową.

PROF. DR. JERZY KOREY-KRZECZOWSKI

Prezydent Canadian School of Management w Toronto i członek Board o Directors, Union Graduate School (Uniwersytet w Cincinnati, Ohio). W 1991 roku brał udział w zjazdach kilkunastu międzynarodowych stowarzyszeń naukowych. Obszerną jego biografię opublikował "Who's Who in Canada 1991" oraz "The Canadian Who's Who" i "International Who's Who 1991".

W styczniu 1992 r. ukazał się w Paryżu tom poezji Jerzego Korey-Krzeczowskiego pt. "Wszędzie i nigdzie" w dwujęzycznym wydaniu polsko-angielskim nakładem paryskiego wydawnictwa Editions Dembiński. Jest to jego dziewiąty tom poezji (pierwszy był wydany w Polsce w 1937 roku pt. "Siedemnasta Wiosna").

W styczniu 1992 wizytował Oxford Institute of Education w Hong Kongu gdzie wygłosił kilka wykładów. W marcu złożył wizytę Florida Atlantic University, Boca Raton, Fla., gdzie jest mianowany Distinguished Visiting Professor of Business Administration.

W czerwcu brał udział w konwokacji International Management Centre w Queen Elizabeth II Centre w Londynie. Współprzewodniczył uroczystościom konwokacyjnym wraz z Baroness Caroline Cox (Deputy Speaker of the House of Lords), która jest kanclerzem International Management Centre.

LEOPOLD KURCZ

Sekretarz Generalny Vanier College (Cegep) od roku 1981, członek Kanadyjskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (Canadian Institute of International Affairs), oraz członek rady nadzorczej tej organizacji w latach 1983-1987; prezes na prowincję Quebec, Stowarzyszenia królewskiego kanadyjskiego lotnictwa (Royal Canadian Air Force Association); przewodniczący komitetu Skarbu Narodowego R.P. (Quebec) od 1988 r. do czasu rozwiązania tego komitetu w 1991 r.; członek Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej od 1981 r. do czasu rozwiązania 4 grudnia 1991 r.; vice-przewodniczący oddziału Rady Narodowej R.P. w Kanadzie od 1989 r. do rozwiązania oddziału w dniu 30 listopada 1991 r.; oficer (klasa IV) Orderu Odrodzenia Polski (11 listopada 1990 r.).

PROF. JÓZEF LITYŃSKI

Profesor geografii na Université du Québec a Trois Rivières, prezes PINKu, do grudnia 1990 delegat Rządu RP na Kanadę.

Maj 1991 - udział w kongresie ACFAS w Sherbrooku;

Sierpień 1991 - wizyta w Ministerstwie Leśnictwa i Ochrony Środowiska w Warszawie; wizyta w Komisji Konstytucyjnej Senatu R.P. - dyskusja na temat projektu konstytucji; wizyta w Ministerstwie Spraw Zagranicznych;

Wrzesień 1991 - udział w kongresie Association Internationale de Climatologie we Fryburgu (Szwajcaria); referat p.t. "Gradients verticaux climatologiques de la temperature et des précipitations au Québec; wizyta w Komisji Likwidacyjnej byłego Rządu R.P. na emigracji w Londynie; przekazanie ważniejszych akt byłej Delegatury Rządu na Kanadę;

Wrzesień 1991 - Udział w XIII Sesji Stałej Konferencji, Bibliotek, Muzeów Polskich na Zachodzie (Rapperswil, Szwajcaria).

Listopad 1991 - udział w ostatnim posiedzeniu Oddziału Rady Narodowej R.P. w Kanadzie (Toronto); udział w zebraniu Komitetu Planowania Studium Spraw Polskich w Toronto;

Styczeń 1992 - udział w spotkaniu z p. Fraser'em, speakerem parlamentu kanadyjskiego, w Ambasadzie R.P. w Ottawie;

Maj 1992 - udział w zebraniu Komitetu Planowania Studium Spraw Polskich w Toronto.

PROF. MARIA ŁOŚ

Profesor, University of Ottawa, Department of Criminology.

Działalność naukowa w roku akademickim 1991-92:

Uczestniczyła w International Congress of Law and Society, Amsterdam, 26-29 czerwiec 1991; zorganizowała i przewodniczyła sesji na temat The Dilemmas of the Defence of Human Rights Through the Panel Law; wygłosiła referat pt.: "The Normative Dilemmas of the Post-Communist Societies" w ramach sesji pt. Post Socialist and Post-Communist Law; była też komentatorką w panelu pt. Theory in Sociology of Law. Uczestniczyła w International Feminist Conference of Women. Law and Social Control, Mont Gabriel, Quebec, 18-21 lipca 1991.

Publikacje:

Łoś, M. (1991), "The Multi-Layered Economic Structure in Marxist States and the Law" in V. Ferrari (ed.) "Law and Rights", Milano:Giuffrè, pp. 921-934.

Łoś, M. (1991), "Pluralismo legale ed economia sommersa negli stati marxisti", Quaderni di Economia e Banca. 10: 53-81.

Łoś, M. (1991), "El delito de cuello rojo: delitos de la elite en la URSS y Poloni" in R. Perez Perdomo and R. Capriles (eds), "Corrupcion y Control, Una Perspectiva Comparada", Caracas: Ediciones IESA, pp. 69-91.

Łoś, M. (w druku) "The Struggle to Redefine Rape in the Early 1990s", in J. Roberts and R. Mohr (eds), "Sexual Assault in Canada". Toronto, University of Toronto.

Łoś, M. (w druku), "Prawo, Państwo i legitymacja w środkowo-europejskim dążeniu do Demokracji", Kultura i Społeczeństwo.

Łoś, M. (w druku), "The Retrospective Revolution in East-Central Europe", The International Journal of Contemporary Sociology.

ANNA LUBICZ-LUBA

Asystent senatora Stanisława Haidasza, the Senate of Canada,

Ottawa, Współpracownik "Związkowca".

Uczestniczyła w otwarciu wystawy sztuki kobiet polskich Voices of Freedom; Polish Women Artists and Avant-Garde 1880-1990, w Waszyngtonie w National Museum of Women Arts w grudniu 1991 roku. Przeprowadziła wywiad z organizatorką wystawy Lady Blanką Rosenstiel i opublikowała artykuł w Związkowcu w nr. 14 z dnia 18 lutego 1992 zatytułowany, "Głosy Wolności".

W grudniu 1991 przeprowadziła wywiad z Janem Nowakiem w Waszyngtonie i opublikowała go w Związkowcu p.t. "Społeczeństwo znajdzie wyjście" w numerze 10 z 4 lutego 1992 roku.

Artykuł dotyczący działalności senatora Stanisława Haidasza "Dla Kanady i Polski" Głos Polski nr.7, 13 luty 1992.

W marcu 1992 roku uczestniczyła w konferencji w Quebec City zatytułowanej "Challenges for International Broadcasting, New Democracies: The Means and The Message", gdzie przeprowadziła wywiady z kilkoma przedstawicielami amerykańskich i europejskich mass mediów.

Z okazji pobytu dr. Porczyńskiego w Kanadzie, ofiarodawcy wspólnie kolekcji sztuki dla Polski i założyciela "Funduszu Najbardziej Potrzebującym", przeprowadziła z nim wywiad. Opublikowała w Związkowcu w nr. 30/31 artykuł zatytułowany "Ofiarować Ojczyźnie coś cennego" z dnia 14 kwietnia 1992.

W dniach od 9 do 11 kwietnia uczestniczyła w Newark, N.J. w konferencji p.t. "Intellectuals and Social Change in Central and Eastern Europe" gdzie przeprowadziła wywiady z Cz. Miłoszem, A. Michnikiem, S. Baranczakiem, A. Zagajewskim, oraz prof. E. Kurzweil, organizatorką konferencji. Artykuł na temat konferencji i wywiady ukazały się w najbliższych tygodniach w "Związkowcu".

DR. MIECZYSLAW MARCINKIEWICZ

Neurolog po studiach w Krakowie (mgr) i w Paryżu (PhD i DSc), Pracuje w Montrealskim Instytucie Badań Klinicznych (Institut de Recherches Cliniques de Montréal). Opublikował ponad 60 prac i komunikatów naukowych z zakresu chemii i struktury systemu nerwowego. Przyczynił się do odkrycia "prohormone convertase I and II" oraz odkrył nową białkową homeotyczną "mmhp" (Society for Neuroscience, 21st Annual Meeting, New Orleans, La, November 10-15, 1991, publikacja w przygotowaniu). Członek stowarzyszeń naukowych: Histochemistry and Cytochemistry Society, oraz Society for Neuroscience, Wraz z drs. Izabelą Górską i Hanną Sikorską, inicjator spotkań i konferencji polskiej grupy pracowników naukowych w Montrealu. Amator i kolekcjoner malarstwa. Członek zarządu PIN'u od 1992 roku.

PROF. ANDRZEJ S. MICHAŁSKI

Profesor Wydziału Studiów Hiszpańskich, Uniwersytet McGill, (hiszpańska literatura średniowieczna, Odrodzenie, literatura hispanoamerykańska).

Działalność naukowa :

- Ukończone wydanie krytyczne oraz analiza tematycznie -językowa starohiszpańskiego poematu pt. "Razon de amor" (ok. roku

1200), z punktu widzenia symboliki alchemii i mistycyzmu hermetycznego oraz iberyjskiej dialektologii historycznej (maszynopis w języku hiszpańskim przedstawiony do publikacji).

- Ukończone badania nad poematem "Libro de Buen Amor" (Hiszpania, 1330-1340) z punktu widzenia folkloru średniowiecznego.

- Badania nad literaturą związaną z odkryciem i podbojem Ameryki.

- W roku 1991 prowadził następujące kursy na Uniwersytecie McGill: Cywilizacja hiszpańska i hispanoamerykańska; Współczesna poezja hispanoamerykańska; Kino i awangarda literacka w Hiszpanii i w Ameryce Łacińskiej; Seminar on the "Other" (seminarium na temat odkrycia Ameryki i spotkanie Hiszpan z Indianami, prowadzone wspólnie z D. Boruchoff).

Recenzje:

"Arcipreste de Hita", Libro de Buen Amor, ed. G. B. Gybbon-Monypenny, (Madrid, Clasicos Costalia, 1988), w Modern Language Review, London 1991, vol. 86 p. 762-763.

Vincente Reynal, "El lenguaje erotico medieval a traves del Arcipreste de Hita (Madrid: Playror, 1988) w Revista Canadiense de Estudios Hispánicos, Ottawa, XIV (1990) 381-383.

Odczyty:

- "The New World in Spain: El Inca Garcilaso's Identity Quest", McGill University, 27 marca 1992, w ramach sympozjum pod tytułem "The Other Spain: Spain in the New World".

- "How did Montreal get its Name?", Canadian Name Society Annual Meeting, Charlottetown, Prince Edward Island, maj 1992.

- "Imágenes de judios en el Libro de Buen Amor" (Wyobrażenia Żydów w "Libro de buen Amor" (Canadian Association of Hispanists, Annual Meeting, Charlottetown, Prince Edward Island, maj 1992.

Twórczość literacka;

Opowiadanie: "Al rayar el dia" ("O brzasku dnia"), kwartalnik "Sur", Montreal, kwiecień 1992.

PROF. ANDRZEJ H. MROZEWSKI

Bibliotekarz i profesor, Laurentian University w Sudbury, Ontario.

Prowadzi nadal badania nad twórczością Stefana Mrożewskiego. Autor:

"Stefan Mrożewski" (szkic biograficzny) w bibliofilskim wydaniu "Parzival'a" Wolframa von Eschenbach, z drzeworytami Stefana Mrożewskiego, Walia, Gwasg Gregynog, 1990(1992).

"Canada's Constitution", praca przedłożona do Joint Committee of Parliament on Canadian Constitution przez Sudbury Multicultural Folk/Arts Association, w listopadzie 1991 r.

Recenzja "National Survival in Dependent Societies: Social Change in Canada and Poland", Ottawa, Carleton University Press, 1990. w Canadian Book Review Annual, 1990.

Praca społeczna: vice-prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej, okręg Sudbury, vice-prezes Sudbury Multicultural Folk/Arts Association, prezes Koła Przyjaciół KUL w Sudbury, członek zarządu Fundacji Stanisława Chojnackiego.

CZESŁAW OCHMAN

Wiceprezes Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej, Przewodniczący Komitetu Donacji i Zapisów, Fundacji ;jeden z członków -założycieli Fundacji.

W roku ubiegłym działalność społeczna Czesława Ochmana skierowana była na propagowanie idei Kwatery Zasłużonych PFSK. Dzięki jego staraniom oraz prezesa Fundacji Zbigniewa Małeckiego i skarbnika Antoniego Jakimika, kapitał Fundacji przekroczył pół miliona dolarów. Stawia to Fundację pod względem wielkości na drugim miejscu wśród fundacji polonijnych w Kanadzie.

Z uwagi na długoletnią współpracę z O. Henrykiem Pieprzyckim na odcinku spółdzielczym i w tworzeniu Fundacji, stał na czele Komitetu obchodów uroczystości związanych z 50-leciem jego kapłaństwa. W bankiecie, bez precedensu w historii Polonii montrealskiej, wzięło udział 325 osób-przedstawicieli duchowieństwa i 23-ch stowarzyszeń i instytucji polonijnych (łącznie z Polskim Instytutem Naukowym i Biblioteką Polską). Ich obecność i wpisanie się do ozdobnej księgi pamiątkowej świadczyły o uznaniu dla postawy patriotycznej i pracy na niwie społecznej tego zasłużonego kapłana.

W grudniu ub. roku zainicjował i przeprowadził zebranie prawie tysiąca podpisów pod petycją do Ministerstwa Imigracji o przyznaniu prawa stałego pobytu w Kanadzie - Przewodniczącemu Koła Młodzieży "Dialog" , Krzysztofowi Grabkowskiemu i jego rodzinie . Mimo odmownej, odpowiedzi dalej współdziała z panią Wandą De Roussan oraz z dyrektcją i studentami College Andre Grasset, by zmienić decyzję Ministerstwa Imigracji.

DR. KAZIMIERZ ORLIK-RUCKEMANN

Kierownik Laboratorium Dynamiki stosowanej w National Research Council w Ottawie, pomimo oficjalnego przejścia na emeryturę w marcu 1991 roku, kontynuował swoją działalność w ramach NATO AGARD, a zwłaszcza w Komitecie do spraw dynamiki gazów i cieczy (Fluid Dynamics Panel czyli FDP) tej organizacji.

W kwietniu 1991 r. przewodniczył pierwszemu zebraniu 16-ej grupy prac FDP, którą założył w roku poprzednim dla współpracy między krajami NATO w dziedzinie dynamicznych eksperymentów aerodynamicznych. Również w kwietniu prowadził dwutygodniowe kursy AGARD'u w dziedzinie dynamiki samolotów przy wysokich kątach natarcia, które urządzone były w ośrodku badawczym NASA w Virginii, USA i w Instytucie von Karman'a w Brukseli w Belgii. W maju był organizatorem i przewodniczącym sympozjum AGARD'u na temat Aerodynamiki manewrujących samolotów, które odbyło się w Toulouse we Francji.

W roku 1991 ukazały się również dwie książki AGARD'u, redagowane przez dr. Orlik-Ruckmanna, na tematy aerodynamicznych badań rotacyjnych oraz projektowania spadochronów wysokich osiągow.

W sierpniu reprezentował Kanadę na międzynarodowych zebraniach, dotyczących Aerodynamiki zaawansowanych manewrów", któ-

re odbyły się w ośrodku NASA w Virginii, oraz ośrodka USAF w Ohio. We wrześniu brał udział w zebraniach FDP w Fort Worth w USA, a w październiku miał szereg wykładów w Sztokholmie i w Linkoping w Szwecji na tematy aerodynamiki przepływów nieustalonych.

STANISŁAW ORŁOWSKI

Dip. Arch. (Leic), M.Sc. Arch., FRAIC, RIBA, architekt, specjalizował się w planowaniu i budownictwie szkół i wyższych uczelni. Pełnił odpowiedzialne stanowiska w ontaryjskim ministerstwie szkolnictwa i szkół wyższych. Odpowiedzialny był za powstanie 22 instytucji w roku 1967 w Ontario, Colleges of Arts and Technology. Jako Chief Research Architect prowadził prace badawcze, których rezultatem było wydanie 38 prac do użytku w Kanadzie i udostępnienie placówkom naukowym w Europie i Ameryce. Ostatnie stanowisko w rządzie przed pójściem na emeryturę - Chief Architect, Ministry of Education. Poza pracą w rządzie pracował, w pierwszych latach pobytu w Kanadzie, w kilku firmach architektonicznych, gdzie odpowiedzialny był za wiele ciekawych projektów.

Członek licznych stowarzyszeń zawodowych, specjalistycznych, brał udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach gdzie często wygłaszał referaty oraz wykłady na uczelniach w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych i w Europie. Do tej pory wykłada w Ontario Institute of Study in Education.

W uznaniu za zasługi położone na polu architektury przyjęty został, w roku 1980, w poczet Fellows w Royal Architectural Institute of Canada. W roku 1991 otrzymał specjalne wyróżnienie za nieprzerwaną i aktywną pracę dla Council of Educational Facilities Planners International, a w roku 1992 został wyróżniony przez Ontario Architects Association nadaniem tytułu "Honorary Member".

Wiele czasu poświęca pracy społecznej, pełnił najwyższe pozycje w czołowych organizacjach: harcerstwo, wieloletni przewodniczący ZHP, okręg Kanada, przez 11 lat był przewodniczącym ZHP poza granicami Polski. W Kongresie Polonii Kanadyjskiej był przez 4 lata prezesem Zarządu Głównego oraz przewodniczącym Rady Koordynacyjnej Polonii Wolnego Świata od roku 1986 do chwili obecnej. Czynny w Stowarzyszeniu Techników Polskich w Kanadzie, był szereg lat temu prezesem Zarządu Głównego oraz był głównym mówcą na uroczystościach 50-cio lecia stowarzyszenia w Ottawie w maju 1991 roku.

Zainicjował i rozpoczął starania i zbiórkę funduszy celem stworzenia profesury historii polskiej na uniwersytecie w Toronto. Był inicjatorem tablicy pamiątkowej w University College, Toronto University, dla upamiętnienia szkoły oficerskiej dla przyszłych oficerów armii Hallera w 1917 roku. Dokonał odsłonięcia tablicy 8 maja 1991 r., w obecności przedstawicieli Polonii oraz senatu uniwersyteckiego.

PROF. HANNA M. PAPIUS

Profesor Wydziału Neurologii i Neurochirurgii Uniwersytetu McGill i Montrealskiego Instytutu Neurologicznego. Wiceprezes Polskiego Instytutu Naukowego. Dyrektor Biblioteki Polskiej.

Publikacje w 1991/1992 r.:

Brain injury: New insights into neurotransmitter and receptor mechanisms. Hanna M. Pappius, Neurochem. Res. 16:941-949, 1991.

The effect of focal cortical freezing lesion on regional energy metabolism. M. Buczek, R.A. Ratcheson, W.D. Lust, M. McHugh and H.M. Pappius. J. Cereb. Blood Flow Metabol. 11:845-851, 1991.

Bi-affinity alpha-1 adrenoceptor binding sites in normal rat brain "in vivo". Albert Gjedde, Suzan Dyve, Yu-Jia Yang, Michael McHugh and Hanna M. Pappius. Synapse 9:1-6, 1991.

Brała udział w :

1991 Brain 91 - Satellite Symposium "The role of Neurotransmitters in Brain Injury" Key West, Florida, USA (czerwiec)

1992 4th International Symposium: "Mechanism of Secondary Brain Damage - An Update", Albergo Stafler, Mals/Steering-Vipiteno, Italy. (luty).

PROF. ANDRZEJ RUSZKOWSKI

Profesor Emeritus Wydziału Komunikacji Społecznej na Uniwersytecie Św. Pawła w Ottawie, vice-prezes PINu.

W lipcu 1991 roku odwiedził Polskę i pozostawił tam krótkie opracowanie o świeckich Polakach, którzy pracowali w latach powojennych na emigracji jako wybitni działacze katolickich organizacji międzynarodowych. Opracowanie to p.t. "Służąc kościołowi, Polsce służyliśmy" ma się ukazać w "Więzi" i w "Duszpasterzu Polskim Zagranicą".

4-go lutego 1992 r., podczas Forum Komunikacji, zorganizowanego przez profesorów i studentów Departamentu Komunikacji na Uniwersytecie Ottawskim przemawiał jako gość honorowy i założyciel tego departamentu. Na wystawie prac profesorów departamentu figurowały jego publikacje. Wkład prof. Ruszkowskiego w nauczanie o filmie na terenie prowincji Quebec omówiono ostatnio na łamach francuskiego kwartalnika Cinémaction (numer specjalny 'hors serie', 1991, 170 str.), w artykułach p.t.: "Préludes" (Pierre Veronneau) i "La première heure. Entretiens avec André Ruszkowski et Léo Bonneville" (Yves Saint-Pierre). Prof. Ruszkowski pracuje od szeregu miesięcy nad wspomnieniami z lat 1947-72, kiedy był jednym z przywódców Międzynarodowej Katolickiej Organizacji Filmowej (OCIC).

KORNELIA IRENA RUSZKOWSKA

Adwokat. Podobnie jak i w latach ubiegłych pełniła funkcję łącznika grupy kanadyjskich członków Północno-Amerykańskiego Studium Spraw Polskich.

DR. TOMASZ SKAPSKI

Profesor na Université du Québec w Hull w departamencie Sciences Comptables. Efektami naukowymi jego prac były: referat w ramach kongresu ACFAS w Sherbrooke w maju 1991 r., zatytułowany "Les variables indicatrices dans une équation de regression"; referat w ramach II Kongresu Ekonomii w Ciecho-cinku, we wrześniu 1991, zatytułowany: "On the Linear Probability Function" oraz podjęte, wspólnie z kolegami z uniwersytetu projekty: "Bayesowska estymacja wariancji" oraz "Estymacja ryzyka przedsięwzięcia inwestycyjnego". Jest członkiem Polskiego Instytutu od jesieni 1991 r., a ponadto członkiem Association des Sciences Administratives du Canada, The Canadian Economics Association oraz Polskiego Towarzystwa Statystycznego.

DR. LUCJAN WĘGROWICZ

Dr. hab., profesor na Wydziale Elektrycznym Uniwersytetu McGill w Montrealu, członek senior IEEE, specjalista w przemyśle elektronicznym. W roku akademickim 1991/92 prowadził seminaria z metod matematycznych w elektrodynamice dla studentów, doktorantów i pracowników naukowych oraz prace naukowe--badawcze. Latem 1991 wziął udział w IEEE AP-S International Symposium and URSI Meeting w London, Ont., gdzie przewodniczył na trzech sesjach naukowych oraz wygłosił referat pt.: "Inverse Problem Approach to Array Diagnostics".

STEFAN WŁADYSIUK

Bibliotekarz Biblioteki Polskiej w Montrealu, Sekretarz Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej w Quebec'u. W lipcu 1991 roku wziął udział w III Polonijnych Warsztatach Bibliotecznych organizowanych przez Towarzystwo "Wspólnota Polska" i Bibliotekę im. Raczyńskich w Poznaniu, na temat prowadzenia bibliotek polonijnych.

W marcu 1992 roku został wybrany sekretarzem zarządu Polonijnej Kasy Kredytowej w Montrealu.

Prof. JERZY WOJCIECHOWSKI

I Odczyty:

24.05.90. "Knowledge as an Ethical Problem"- Second Canadian Conference on Foundations and Applications of General Systems Theory, Ryerson Polytechnical Institute, Toronto.

29.07.90. "The Historical Background of Europe- the Foundations of its Unity" - Congress of "Moral Rearment", Caux, Switzerland.

08.08.90. "Systemic Thinking in Light of Ecology of Knowledge" - Keynote address at the 5th International Conference on Systems Research, Information and Cybernetics, Baden-Baden, Germany.

01-31.10.90 Odczyty o Ekologii Wiedzy na uniwersytetach: Warszawskim, Jagiellońskim, Katolickim Uniw. Lubelskim, Curie-Skłodowskiej i w Centrum Upowszechniania Nauki Polskiej

Akademii Nauk w Warszawie i w P.A.N. w Krakowie .

06.12.90. "The Ecology of Knowledge: Will Humanity Survive the Development of Knowledge ?" - Canadian Association for the Club of Rome, Ottawa.

11.05.91. "Why We Should Share Common Values in Multicultural Democracy"- Conference on "Values, Society and Youth", Univ. of Ottawa.

04.10.91. "Rozwój wiedzy a społeczeństwo obywatelskie" - Instytut Filozofii i Socjologii P.A.N., Warszawa.

06.11.91, 13.11.91 "Hebraic Contributions to the Formation of European Culture" - Conference series on "Heritage : Civilization and the Jews", St. Paul University, Ottawa.

II. Wyróżnienia

Fellow of the International Institute for Advanced Studies in Systems Research and Cybernetics.

Professor of Philosophy Emeritus.

Member of the Canadian Association for the Club of Rome .

Członek Komisji Doradczej Kongresu Polonii Kanadyjskiej.

III. Publikacje

"Science and Consciousness" - Journal of Indian Council of Philosophical Research", vol. VII no. 3. 1990

"Environment" - Canadian Assoc. for the Club of Rome Newsletter, Series 3, no. 2, 1991.

"Common Roots and Unifying Ideas" - Polestar, no. 91, 1991, England.

W uznaniu zasług na polu pracy naukowej dla National Defence , w kwietniu 1992 został zaproszony na członka International Committee for Future and Forecasting. (ICFF).

PAWEŁ WYCZYŃSKI

Emerytowany profesor literatury Francusko-Kanadyjskiej na Uniwersytecie Ottawskim. Badacz w Centrum Badań nad cywilizacją francuskiej Kanady przy Uniwersytecie Ottawskim.

Wydał następujące książki: "Mowa Korzeni", Ottawa, nakładem autora, skład i druk w Master Printing Inc., Toronto,

"Emile Nelligan, Poèmes autographes", Montréal, Éditions Fides, 1991, "Emile Nelligan, Poésies complètes 1896 - 1941", Montréal, Éditions Fides, 1991. "Les Textes poétiques du Canada français 1606-1867, vol. 4: 1838-1849", Montréal, Éditions Fides, 1991.

Rozdziały książek: "Reflets polonais dans l'oeuvre de Nelligan" w Living Record, Essays in Memory of Constantine Bida, Ottawa, University of Ottawa Press, 1991, pp. 355-367. "University of Ottawa Ukrainian Studies", No. 12. -

"Emile Nelligan, Ah! comme la neige a neige" w Salut! Dossier 1, Montreal, Centre éducatif et culturel inc. (1992), p. 78-81. Wywiad z Veronique Gagnon, "Recto-Verso" collection dirigée par James Rounelle.

Wygłosił sześć odczytów na tematy twórczości poety Emile Nelligan.

Praca kulturalno-społeczna:

- Jako przewodniczący Światowego Dnia Katolickiego Uniwersy-

tetu Lubelskiego zorganizował zbiórkę na Fundusz Budowy Kolegium Jana-Pawła II. Akcja prowadzona w październiku 1991 r. przyniosła sumę \$22,139.55.

- W czerwcu 1991 r. brał udział w Polsce w obchodach pięćdziesięciolecia "Jaszczurki", młodzieżowej organizacji antyhitlerowskiej w latach okupacji.

- Był jednym z organizatorów międzynarodowego sympozjum na Uniwersytecie Ottawskim : , "Nelligan, cinquante ans apres sa mort"

- Razem z Jerzym Parvi, profesorem Uniwersytetu Warszawskiego, kieruje projektem tłumaczenia z francuskiego na polski poezji Emila Nelligana. Książka realizowana przy udziale Artura Międzyrzeckiego, prezesa Polskiego PEN Klubu zostanie wydana przez Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pod kierownictwem prof. Stefana Sawickiego.

Odznaczenia: W dniu 9 lipca 1991 r. Paweł Wyczyński został mianowany obywatelem honorowanym miasta Starogrodu Gdańskiego i otrzymał medal pamiątkowy za zasługi krzewienia polskiej kultury.

MARIA F. ZIELIŃSKA

Dyrektor, Multilingual Biblioservice przy Bibliotece Narodowej w Ottawie.

Funkcje zawodowe i społeczne:

Przewodnicząca International Federation of Library Associations - Section of Library Services to Multicultural Populations.

Vice-przewodnicząca Library Association of Ottawa-Hull.

Członek zarządu American Library Association - Ethnic Materials and Information Exchange Round Table oraz członek Komisji Nagród ALA - Public Libraries Association.

Przewodnicząca obchodów 50-lecia Stowarzyszenia Techników Polskich w Kanadzie.

Udział w konferencjach:

American Library Association, Atlanta

IFLA Conference, Moskwa

Publikacje:

"Swedish Public Libraries: an Immigrant's Paradise", Matters Multicultural. v.2, no. 2, 1991.

Mgr Stefan Władysiuk

Najważniejsze nabytki Biblioteki Polskiej w roku 1991/92

"PARADA" -

dwutygodnik ilustrowany Żołnierza Polskiego. Pismo to ukazywało się od 18 kwietnia 1943 roku do 23 lutego 1947 roku.

Pierwszy numer "Parady" ukazał się w Kairze 18 kwietnia 1943 w drukarni polskiej, w której pracowali zawodowi drukarze polscy będący w wojsku.

W połowie roku 1946 pismo to drukowano w Neapolu, a od 3 listopada 1946 w Rzymie. Ostatni numer "Parady" ukazał się 23 lutego 1947 roku w Rzymie.

Wydawcą był Oddział Kultury i Prasy 2-go Korpusu. Redaktorem naczelnym "Parady" był Juliusz Mieroszewski, dziennikarz, przed wojną w krakowskim "Ilustrowanym Kurierze Codziennym". Zastępcą jego był Tadeusz Sypniewski, dziennikarz, przed wojną redaktor naczelny "Gazety Gdańskiej". Był również korespondentem Francuskiej Agencji Prasowej "Havas" oraz dziennika brytyjskiego "Daily Telegraph". Artykuły swoje w "Paradzie" podpisywał - Tadeusz Pniewski.

Jerzy Młodnicki, redaktor techniczny - Tadeusz Wittlin, literat. Pierwszym w ogóle artykułem "Parady" był reportaż Tadeusza Pniewskiego p.t "Z książką w plecaku i z bronią w ręku", na temat umundurowanych junaków i junaczek w Palestynie. Miejsca i postoju to Nazaret, Rehovot i obozy Quastina i Barabara.

"Paradę" kolportowało wojsko polskie na Środkowym Wschodzie i na ziemi włoskiej. Prasa polska, w istocie wojskowa, była wówczas wiernym towarzyszem żołnierza polskiego, który przyszedł z tak daleka i szedł również daleko, a coraz bliżej do wolnej Polski.

Tadeusz Sypniewski

Kompletne wydanie "Parady" jakie posiada Biblioteka Polska jest jednym z nielicznych w całym świecie.

Dar : Tadeusz Sypniewski

**KSIĘGOZBIÓR S.P.TADEUSZA ACHMATOWICZA GACKOWSKIEGO W ZBIORACH
BIBLIOTEKI POLSKIEJ**

W marcu bieżącego roku zbiory Biblioteki Polskiej wzbogaciły się o liczący ponad 200 egzemplarzy księgozbiór S.P.Tadeusza Achmatowicza-Gackowskiego, podarowany nam przez żonę zmarłego.

Większą jego część stanowią książki dotyczące historii wojskowości a zwłaszcza historii polskiej kawalerii. Materiały o dawnym wojsku polskim znaleźć można w "Księdze jazdy polskiej"¹ oraz w 5-tomowym wydaniu "Żołnierz polski. Ubiór, uzbrojenie i oporządzenie"². Czasy napoleońskie reprezentowane są przez dwie monografie: Skałkowskiego "Książę Józef"³ oraz Lunińskiego "Napoleon i Legiony Polskie"⁴. Wojsko Polskie pierwszej połowy XIX w. przedstawione jest w dwóch pracach Bronisława Gembarzewskiego⁵.

Ważnym dokumentem do historii polskich ruchów wolnościowych jest 3 -tomowa praca Sokołowskiego pt. "Powstania polskie"⁶.

Najwięcej materiałów znaleźć można na temat dziejów pułków kawalerii II Rzeczypospolitej. Ich monografie, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w kampaniach II wojny światowej, wydawane często staraniem kół byłych żołnierzy tych jednostek stanowią ciekawy przyczynek do badań wojskowości polskiej.

S.P.Tadeusz Achmatowicz Gackowski gromadził również albumy z wycinkami poświęcone historii oręża polskiego. W ośmiu ogromnych tomach znajdują się liczne ilustracje i wycinki z gazet i książek, stare pocztówki i zdjęcia poświęcone żołnierzowi polskiemu. Oprócz powyższych materiałów ikonograficznych, gromadził też wycinki z nekrologami zmarłych żołnierzy uczestników II wojny światowej. Jest to niezmiernie cenna dla Biblioteki dokumentacja historyczna.

Wszystkie książki otrzymane z księgozbioru S.P.Tadeusza Gackowskiego posiadają piękną stylową oprawę, opatrzone są pieczęciami własności i efektownie wykonanym exlibrisem.

Do innych, tematycznie nie związanych z wojskowością rzadkości, które otrzymała Biblioteka Polska należy 3 -tomowe wydanie "Polska, jej dzieje i kultura"⁷ oraz folio Biblia Święta w tłumaczeniu ks. Wujka z ilustracjami Gustawa Dore⁸, wydana przez Antoniego Paryskiego w Toledo, Ohio w 1911 r.

Na osobne wyróżnienie zasługuje prawie metrowej wielkości krzyż wykonany z wtopionych w ceramikę, odznak pułków kawaleryjskich II Rzeczypospolitej. Obecnie zdobi on jedną z sal Biblioteki.

¹ Praca zbiorowa - *Księga Jazdy Polskiej*. Warszawa : "Biblioteka Polska, 1938.

² Gembarzewski Bronisław : *Wojsko Polskie. Królestwo Polskie 1815-1830*. Warszawa : Gebethner i Wolf, 1903 ; Gembarzewski Bronisław : *Wojsko Polskie. Księstwo Warszawskie, 1807-1814*. Warszawa : Gebethner i Wolf, 1905 .

- ³ Skałkowski, Adam. *Książę Józef Poniatowski*. Bytom 1912.
- ⁴ Luniński, Ernest. *Napoleon - Legiony i Księstwo Warszawskie* - Ilustracje, Warszawa, nd., 1907.
- ⁵ Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. *Solniers polski : ubiór, uzbrojenie i oporządzenie od wieku XI do 1965 r.* Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1964 -66.
- ⁶ Bartoszewicz Kazimierz *Dzieje Insurekcji Kościuszkowskiej*, Sokołowski August *Dzieje Powstania Listopadowego 1830-31* ; Sokołowski, August : *Powstanie Styczniowe 1863-64*. Wiedeń, Nakładem Franciszka Bondego, 1908 - 1910.
- ⁷ Praca zbiorowa - *Polska - Jej dzieje i kultura*, Warszawa ca.1935
- ⁸ *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Toledo, Ohio : Antoni Paryski, 1911.

RADZIWIŁŁOWSKA MAPA WIELKIEGO KSIĘSTWA LITEWSKIEGO

Magni Ducatus Lithuaniae Caeteaumque Regionum Illi Adiacentum
Exacta Descriptio... (tzw. mapa Makowskiego)

Rozmiar 85 x 85 cm.

Printed by Gerardus Herselus in Amsterdam ca. 1630.

Nie znamy daty rozpoczęcia prac nad mapą Litwy, która miała najtrwalej upamiętnić imię księcia Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła daleko poza granicami ojczystego kraju. Zainteresowanym badaczom znana ona jest z wydania, które ukazało się w roku 1613 w Amsterdamie pod nazwiskiem księcia.

O ile wiadomo zachował się tylko jeden kompletny egzemplarz osobnego wydania mapy, przechowywany w Bibliotece Uniwersyteckiej w Uppsali. Na całość mapy złożyły się :

1) mapa główna, która obejmowała niemal całe rozległe terytorium Wielkiego Księstwa Litewskiego w jego granicach sprzdy Unii Lubelskiej i część krajów sąsiednich.

2) dołączona obok, z prawej strony mapa dolnego biegu Dniestru

3) obszerny tekst objaśniający.

Biblioteka Polska w Montrealu w minionym roku otrzymała w darze oryginalnie kolorowaną mapę główną.

Opis :

Bardzo starannie rozwiązana została strona graficzna i zdobnictwo mapy. W lewym dolnym rogu, na ozdobnym arkuszu z herbem Wielkiego Księstwa Litewskiego, znajduje się legenda oraz napisy o wykonawcy miedziorytu i wydawcy mapy : *Amsterodami excudebat Guillhelmus Jansonius sub signo Solarij deaurati. Anno 1613 i Sculptum apud Hesselum Gerardum.*

W różnych miejscach mapy głównej umieszczono pięć kartuszy : u góry w środku z tytułem mapy, u dołu z lewej z objaśnieniami znaków, wreszcie na samej mapie trzy kartusze z objaśnieniami. Wypełniający północno-zachodni róg mapy fragment Bałtyku (BALTICUM MARE, De Oost See) wypełniony został piękną różą wiatrów i trzema sylwetkami żaglowców pod holenderską banderą płynących przez morze w którym wyraźnie został przedstawiony wieloryb z charakterystyczną fontanną wody ; oczywista fantazja holenderskiego sztycharza.

Znaczenie :

Dzięki środkom jakimi dysponował Mikołaj Krzysztof Radziwiłł, możliwe było wyjątkowo staranne zebranie obfitych materiałów źródłowych i właściwe ich opracowanie. Organizacja astronomicznych pomiarów położenia ważniejszych miejscowości pozwoliła stworzyć pierwszy w historii kartografii Wielkiego Księstwa Litewskiego dość wierny obszar całości jego ziem. Nie było w tym czasie i długo jeszcze później, bo aż do roku 1772, mapy Polski, która dorównałaby Radziwiłłowskiej mapie Litwy.

Cieszyła się ona zasłużonym uznaniem i w późniejszych przeróbkach dotrwała do końca okresu przedrozbiorowego, a nawet znacznie dłużej.

Jest to mapa w skali 1:1 300 000.

Najcenniejszym dla historyka elementem treści kartograficznej mapy jest przedstawiona na niej sieć miejscowości. W samych tylko granicach W.K. Litewskiego po roku 1569 zostało tu zaznaczonych 511 miast i miasteczek, 31 wsi z dworami szlacheckimi i 1 klasztor. Jak wykazały nowsze badania, mapa przedstawia około 70 % istniejących w tym czasie miast i miasteczek, z tym, że zostały pominięte tylko miasteczka najmniejsze.

Odnosząc obraz hydrografii Litwy nie do map współczesnych, lecz do poprzedzających opracowanie mapy Radziwiłłowskiej, dostrzec musimy ogromny postęp zarówno w zakresie liczby uwzględnionych rzek, jak i wierności oddania ich biegu, źródeł i ujść.

Przedstawiony pobieżny rzut oka na treść mapy Radziwiłłowskiej dowodzi, że, łącznie z towarzyszącym ją tekstem objaśniającym, mogła skutecznie pełnić rolę zapoznania całego świata naukowego z geografią, ustrojem politycznym, stosunkami etnicznymi a nawet gospodarką Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Józef Lityński

Nowa sytuacja geopolityczna po upadku ZSRR

Wydarzenia, które przeżywamy od trzech lat, przewyższają swoją intensywnością wszystko, co kiedykolwiek zdarzyło się w czasach pokojowych. Jesteśmy świadkami przemian, które w sposób zasadniczy zmieniają oblicze świata. Czy jesteśmy psychicznie przygotowani do działania w tym nowym świecie, o którym marzyliśmy od dziesiętków lat? Często słyszy się dziś stwierdzenie, że takiego rozwoju wypadków nie można było przewidzieć i dlatego nikt właściwie nie jest przygotowany do poruszania się w nowych warunkach. Takie stwierdzenie nie jest prawdziwe, gdyż cały szereg autorów publikowało książki czy też artykuły, w których przewidzieli oni, przynajmniej z grubsza, rozwój wydarzeń (m. in. Carrère d'Encausse, Amalrik, Nowak-Jeziorański, Brzeziński), czasem nawet z umieszczeniem go w czasie z błędem nie większym od 10 lat. W Biuletynie Informacyjnym naszego Instytutu też były opublikowane dwa artykuły przewidujące dość dobrze rozwój sytuacji ("Kraj i emigracja - wspólne kierunki działania", 1986; oraz "Gorbaczow i geopolityka", 1987). Prawdą natomiast jest, że nikt nie przewidział szybkości przemian i tego, że pociągną one za sobą tak stosunkowo małą liczbę ofiar w ludziach. A fakt, że olbrzymia większość politologów, sowietologów i geopolityków nie przewidziała nawet w ogólnych zarysach wydarzeń ostatnich lat świadczy z jednej strony o trudnościach takich przewidywań, a z drugiej strony o tym, że nawet największa erudycja nie może zastąpić zdolności do szczególnie wnikliwej analizy faktów (często otrzymywanych w zdeformowanej wersji) i pewnej dozy intuicji politycznej.

Upadek sowieckiego imperium spowodował zmiany na całym świecie. Zaszły korzystne przemiany w Afryce, w Ameryce Środkowej i Południowej, a nawet na dalekim Pacyfiku. Jednakże ewolucja sytuacji w pożądanym kierunku w tych odległych od ZSRR krajach nie jest porównywalna z tym, co wydarzyło się w obszarze bezpośredniej dominacji imperium sowieckiego. Najpierw, w 1989 roku, w ciągu kilku miesięcy wyzwoliły się spod dominacji sowieckiej wszystkie kraje satelickie z Niemcami wschodnimi włącznie (upadek muru berlińskiego 9 listopada 1989 r.). W następnym roku odbyły się w tych krajach prawdziwie wolne wybory parlamentarne lub prezydenckie, a odgórnie sterowana ekonomia komunistyczna została w mniejszej lub większej części zastąpiona ekonomią rynkową (w największym stopniu w Polsce). Z kolei rok 1991 był rokiem gwałtownych przemian w samym ZSRR. Do przyspieszenia rozpadu Związku Sowieckiego przy-

czyniło się niewątpliwie wspaniałe zwycięstwo amerykańskie w Zatoce Perskiej. Pomimo, że formalnie rzecz biorąc zwyciężyła koalicja złożona z wielu państw, to jednak gros sił, najnowsza technologia, dowództwo i doktryna wojenna były amerykańskie. Cały świat zobaczył, włącznie z sowietami i generałami, że Amerykanie mają w stosunku do armii irackiej, zorganizowanej, szkolonej i uzbrojonej na wzór sowiecki, kolosalną przewagę, zwłaszcza w dziedzinie najnowszych broni, organizacji armii oraz w sposobie prowadzenia operacji. Ta klęska sowieckiej doktryny wojennej znacznie osłabiła morale dowództwa Armii Czerwonej wzmagając jednocześnie dążenia odśrodkowe prawie wszystkich republik. Pierwsze ogłosiły niepodległość republiki bałtyckie (Litwa, Łotwa i Estonia). Na Litwie i na Łotwie interweniowały specjalne oddziały sowieckie (t. zw. "czarne berety"), ale była to akcja ograniczona mająca na celu raczej zastraszenie niż faktyczne opanowanie zbuntowanych republik.

Na interwencję w dużym stylu Gorbaczow się nie zdecydował, gdyż wiedział, że będzie to oznaczało koniec jego reform. Prawdopodobnie zdawał sobie sprawę, iż republiki bałtyckie są już stracone i ważniejszym zadaniem jest utrzymanie w ramach ZSRR pozostałych republik. Gorbaczow przygotował reformę Związku mającą na celu zaspokojenie części aspiracji poszczególnych republik przy zachowaniu jednak najważniejszych instytucji związkowych, takich jak partia, armia, KGB, ministerstwo spraw zagranicznych i skarbu. Odpowiedni traktat miał być podpisany w sierpniu 1991 r.. Wprawdzie Litwa, Łotwa i Estonia z góry zapowiedziały, że tego traktatu nie podpiszą, ale pozostałe republiki były skłonne negocjować z Gorbaczowem. Jest bardzo prawdopodobne, że większość przywódców poszczególnych republik uważało nowy traktat związkowy za etap przejściowy nie widząc na razie możliwości uzyskania pełnej suwerenności. Tymczasem zupełnie niespodziewanie narody chcące się uniezależnić od ZSRR otrzymały pomoc z najmniej prawdopodobnej strony - od najbardziej nieprzejednanych członków aparatu sowieckiego, czyli t. zw. "twardogłowych". Pod przywództwem Janajewa i Jazowa zorganizowali oni w dniu 19 sierpnia zamach stanu mający na celu obalenie Gorbaczowa i zatrzymanie reformy Związku. Zamach był źle przygotowany i pomimo zaareztowania Gorbaczowa, który przebywał na urlopie nad Morzem Czarnym, puczystom nie udało się opanować Moskwy. Stanął temu na przeszkodzie Jelcyn, który wraz z tysiącem gotowych na wszystko ludzi zabarykadował się w budynku Parlamentu Rosji. Część oddziałów wojskowych okręgu moskiewskiego nie wykonała rozkazów Jazowa, a co ciekawsze odmówiła również posłuszeństwa jedna z brygad KGB, która miała atakować budynek Parlamentu. Duże znaczenie dla akcji prowadzonej przeciwko puczystom miało bezwzględne potępienie puczu przez prezydenta Busha i prawie wszystkich

przywódców Europy Zachodniej (niechlubnym wyjątkiem był tu prezydent Mitterand). Po trzech dniach puczyści zaniechali dalszej akcji, a Gorbaczow powrócił do Moskwy. Nie on jednak był zwycięzcą, był nim Borys Jelcyn. Gorbaczow usiłował jeszcze bronić struktur ZSRR, ale Jelcyn przy pomocy dekretów zlikwidował partię komunistyczną i KGB. Jelcyn działał zupełnie świadomie i wiedział, że likwidacja tych dwóch instytucji jest w praktyce równoznaczna z likwidacją Związku Sowieckiego. Epilog tych wydarzeń miał miejsce w dzień Bożego Narodzenia, 25 grudnia 1991 roku. Przeżyliśmy wszyscy niezapomniany moment, kiedy z masztu na Kremlu opuszczona została czerwona flaga z sierpem i młotem powiewająca tam bez przerwy od przeszło siedemdziesięciu lat. Na jej miejsce została wciągnięta biało-niebiesko-czerwona flaga rosyjska.

Można sobie zadać pytanie, czy zmiana ta jest rzeczywiście tak istotna skoro poprzednia zmiana, to znaczy zastąpienie imperium rosyjskiego przez imperium sowieckie, przyniosła Polsce tylko przejściową poprawę jej sytuacji geopolitycznej. Tym razem jednak sprawy mają się inaczej. I to nie tylko dlatego, że obecny kryzys państwa sowieckiego jest dużo głębszy niż kryzys Rosji pod koniec pierwszej wojny światowej, ale przede wszystkim dlatego, że imperium przestało istnieć, a na jego gruzach powstały niezależne państwa. Trzy z nich, Ukraina, Białoruś i Litwa, są naszymi sąsiadami od wschodu. Stworzenie Wspólnoty Niepodległych Państw nie stanowi w żadnym wypadku załóżka nowego imperium. Wręcz przeciwnie, jest to raczej luźne stowarzyszenie nowopowstałych państw konieczne dla administrowania ambarasującego spadku, jaki pozostał po sowieckim imperium. Na zachodzie obserwujemy proces odwrotny niż na wschodzie - tam powstaje zjednoczona Europa, pod względem gospodarczym najsilniejszy organizm państwowy na świecie, a pod względem demograficznym trzeci (po Chinach i Indiach). Nasz sąsiad zachodni - zjednoczone Niemcy - należą do jednoczącej się Europy i są państwem w pełni demokratycznym. Nic nie wskazuje na to, żeby ten najbogatszy kraj w Europie i jeden z trzech najbogatszych na świecie miał znów wpaść w nacjonalistyczną histerię. Niemcy nie mieliby w tym żadnego interesu, a ponadto struktury europejskie praktycznie uniemożliwią powstanie agresywnego państwa wewnątrz zjednoczonej Europy.

Po ostatnich zmianach aktualny układ sił na świecie można zreasumować następująco:

1. Obecnie jest na świecie tylko jedno supermocarstwo - Stany Zjednoczone. Pomimo pewnych trudności finansowych i gospodarczych USA są krajem olbrzymich możliwości rozwojowych i nie wydaje się, żeby w ciągu najbliższych dekad cokolwiek mogło zagrozić dominującej roli wojskowej i politycznej tego mocarstwa.

2. Już obecnie Europa Zachodnia jest największą potęgą ekonomiczną świata, a w ciągu najbliższych lat zjednoczona Europa jeszcze znacznie zwiększy swój potencjał gospodarczy powiększając się o nowe gospodarczo rozwinięte kraje (Austria, Szwecja, Norwegia, Finlandia i być może nawet Szwajcaria). Dawne kraje satelickie bloku sowieckiego również będą starały się wejść w skład zjednoczonej Europy; dla najbardziej zaawansowanych z nich (Polska, Czecho-Słowacja i Węgry) stanie się to prawdopodobnie możliwe przed końcem tego stulecia. Militarnie Europa jest jeszcze narazie nieporadna, o czym świadczą wydarzenia w Jugosławii, ale stan ten z pewnością ulegnie zmianie w ciągu najbliższych lat, gdyż na dłuższą metę jest nie do pomyślenia, żeby największa potęga gospodarcza świata nie miała dostatecznie silnej i sprawnej armii.
3. Rosja (republika federacyjna) pozostaje, pomimo rozpadu imperium, największym terytorialnie państwem na świecie. Siła armii rosyjskiej (byłej Armii Czerwonej) jest stale znaczna, choć morale wojska bardzo złe. Armia ta wprawdzie nie byłaby prawdopodobnie w stanie wygrać żadnej wojny, nawet ze słabszym przeciwnikiem, ale niszcząca siła broni nuklearnych będących w jej dyspozycji jest ciągle olbrzymia. Gdyby doszło do wojny domowej w Rosji, wtedy zaistniałaby groźba nieodpowiedzialnego użycia tej broni. Obawia się tego nie tylko Zachód i nowe niepodległe republiki na terenie byłego ZSRR, ale również sama Rosja. Dlatego też Jelcyń usilnie dąży do stworzenia międzynarodowego systemu bezpieczeństwa, w którym bronie masowego zniszczenia byłyby zredukowane do niewielkiej liczby i kontrolowane na szczeblu ponadpaństwowym. Nie jest to jednak łatwy problem, gdyż samo unieszkodliwienie ponad 20 000 głowic atomowych wymaga odpowiedniej technologii oraz organizacji i czasu. Ze względu na katastrofalną sytuację ekonomiczną i ekologiczną Rosja na razie jest na uboczu światowej rozgrywki geopolitycznej, ale jeśli zdoła uniknąć wojny domowej i przeprowadzi do końca reformy ekonomiczne, to za 8-10 lat wejdzie znów do grona czołowych państw świata.
4. Chiny, po krwawym stłumieniu w czerwcu 1989 r. wolnościowych dążeń młodego pokolenia, znalazły się w impasie polityczno-gospodarczym. Dalszy rozwój jest tam uzależniony od przeprowadzenia zasadniczych reform gospodarczych, a tego nie da się zrobić bez zmiany systemu politycznego. Choć jest to najbardziej zaludniony kraj na kuli ziemskiej, jego rola w świecie jest dzisiaj bardzo ograniczona. Trudno jest przewidzieć, w jakim kierunku pójdzie rozwój Chin w ciągu najbliższej dekady, ale wydaje się wysoce prawdo-

podobne, że nastąpi tam upadek systemu komunistycznego.

5. Japonia jest jednym z przodujących krajów świata, a w dziedzinie finansów ma pozycję dominującą. Jednak brak zasobów naturalnych i pewne cechy obyczajowości japońskiej utrudniają przejście do wyższego etapu rozwoju. Militarnie Japonia jest niezbyt silna, ale oczywiście mogłaby sobie pozwolić na wystawienie silnej i nowoczesnej armii, gdyby sytuacja geopolityczna dyktowała taką konieczność. Narazie jednak wyspy japońskie nie są przez nikogo zagrożone, a nie wydaje się prawdopodobne, żeby Japonia znów chciała wejść na drogę militarnych podbojów. Następnego etapu rozwojowego należy raczej upatrywać w stworzeniu strefy ścisłej współpracy gospodarczej w regionie Pacyfiku, w której Japonia odgrywałaby kluczową rolę.
6. Świat muzułmański mógłby stanowić dużą siłę, gdyby się zjednoczył i rozbudował nowoczesną gospodarkę bazowaną na produkcji, a nie na eksporcie surowców (a właściwie jednego surowca - ropy naftowej). Pomimo działalności integrystów w wielu krajach muzułmańskich, do jedności tego świata jest jeszcze daleko, a lokalne animozje i konflikty nie wydają się łatwe do zlikwidowania. Fanatyzm, jaki integrysty czerpią z islamu interpretując go na swoją modłę, jest jednak bardzo niebezpieczny i świat demokratyczny musi bacznie obserwować, co się dzieje w krajach rządzonych przez reżymy bazowane na dyktaturze religijnej. Ten sfanatyzowany świat nienawidzi liberalizmu i demokracji i nie waha się przed stosowaniem metod potępionych przez cały cywilizowany świat, jak na przykład terroryzmu (ta sama uwaga odnosi się niestety do fanatyków północno-irlandzkich). Dlatego też nie można dopuścić do tego, żeby fanatyczne reżymy dysponowały bronią masowej zagłady.

Po tym przeglądzie światowej sytuacji geopolitycznej wróćmy do obszaru, który nas najbardziej interesuje, to znaczy do Europy Środkowej ze szczególnym uwzględnieniem Polski.

Trzeba powiedzieć, że od czasów, kiedy federacja polsko-litewska była mocarstwem, nigdy nie byliśmy w tak dobrej sytuacji geopolitycznej. Jak już było wyżej powiedziane, od zachodu graniczymy z jednoczącą się Europą, do której mamy szansę wstąpić za kilka lat. Z Niemcami podpisaliśmy układ graniczny oraz o dobrosąsiedzkiej współpracy i z tej strony nic nam nie zagraża i najprawdopodobniej nie będzie zagrażało w ciągu długiego czasu. Ostatnia wizyta prezydenta Lecha Wałęsy w Niemczech jest dalszym krokiem w zacieśnianiu współpracy polsko-niemieckiej.

Od wschodu graniczymy z Ukrainą, Białorusią i Litwą, które to kraje oddzielają nas od Rosji. Gdyby więc nawet nastąpiły w Rosji niekorzystne

zmiany (to znaczy upadek Jelcyna i jego linii politycznej), Polska jest chroniona, przynajmniej przez pewien czas, od bezpośrednich skutków takiej zmiany. Ten czas pozwoliłby nam na odpowiednie przygotowanie się i zawarcie niezbędnych sojuszków. Układ geopolityczny na wschodzie jest zbliżony do tego, jaki chciał stworzyć Piłsudski, z tą różnicą, że kraje graniczące z nami od wschodu nie są związane z Polską ścisłymi sojuszami lub więzami federacyjnymi. To, jakie będziemy mieli z tymi państwami stosunki, zależy w dużej mierze od nas, gdyż kraje te, a zwłaszcza Ukraina, chcą bliskiej współpracy z Polską. Jest rzeczą oczywistą, że uregulowanie wszystkich spraw spornych z tymi krajami nie będzie łatwe, ale musimy do tego bezwzględnie doprowadzić. W zamian za rezygnację z prawa powrotu na nasze Ziemie Wschodnie musimy uzyskać gwarancje dla polskiej mniejszości na Litwie, Białorusi i Ukrainie oraz podpisanie traktatów o dobrosąsiedzkiej współpracy.

Uregulowanie stosunków z Rosją, spadkobierczynią ZSRR, jest równie pilne. Narazie wynegocjowaliśmy układ o wycofaniu wojsk sowieckich z Polski; układ ten będzie ratyfikowany w najbliższym czasie. Następnym układem powinien być układ o nawiązaniu partnerskich stosunków między Polską i Rosją. Układ ten powinien zawierać klauzulę o zadośćuczynieniu za straty poniesione przez Polskę na skutek agresji ZSRR w 1939 r. i okupacji ziem polskich oraz za zbrodnie popełnione przez władze sowieckie na ludności polskiej i na polskich oficerach. Zadośćuczynienie to powinno być zarówno moralne, jak i materialne. Następną sprawą, którą trzeba uregulować, jest przyszłość enklawy królewieckiej; może to być zresztą powiązane ze sprawą odszkodowań dla Polski. Enklawa ta o powierzchni 23 000 km² graniczy z Polską na przestrzeni ponad 200 km pomiędzy jeziorem Wisztynieckim i miejscowością Nowa Karczma na Mierzei Wiślanej. Jest ona odcięta od Rosji terytorium litewskim i białoruskim i stanowi dzisiaj jeden wielki obóz wojskowy. Według szacunkowych danych przebywa tam obecnie ok. 400 000 rosyjskich żołnierzy, co wraz z rodzinami daje 80% ludności enklawy. Wobec zaniechania planów rosyjskiej ekspansji wojsko to nie jest już dzisiaj na nic potrzebne i będzie stopniowo wycofywane do rdzennej Rosji i demobilizowane. Na razie stoi temu na przeszkodzie brak mieszkań i miejsc pracy w Rosji, ale za 3-4 lata sprawa przyszłości tej enklawy pojawi się w całej ostrości. Polska powinna starać się o przyznanie tego terytorium w ramach odszkodowań od Rosji. W żadnym wypadku nie powinniśmy zaakceptować pozostania tych terenów przy Rosji lub przeznaczenia ich na osiedlenie tam mniejszości niemieckiej mieszkającej obecnie na terenach rdzennej Rosji. Polska może wykorzystać dobre stosunki z Europą Zachodnią, a zwłaszcza ze Stanami Zjednoczonymi, dla uzyskania poparcia naszej

akcji. Pozostanie enklawy w rękach rosyjskich może stworzyć na przyszłość zagrożenie dla Polski.

Na południu mamy tradycyjną granicę z Czecho-Słowacją, z którą łączą nas teraz dużo lepsze stosunki niż w poprzednich okresach. Powstanie t. zw. "trójkąta wyszehradzkiego" (Polska, Czecho-Słowacja i Węgry) pozwoli na rozwinięcie regionalnej współpracy między tymi trzema państwami i przyspieszy przygotowanie ich do wejścia do zjednoczonej Europy. Przystąpienie do Wspólnoty Europejskiej powinno być najważniejszym celem polskiej polityki zagranicznej.

Historia daje dziś Polsce szansę, jakiej nie mieliśmy od wieków. To, w jakim stopniu tę szansę wykorzystamy, zależy tylko od nas. I dlatego jest rzeczą niedopuszczalną marnowanie polskiego wysiłku na demagogiczne rozgrywki. Na takie rzeczy mogą sobie pozwolić bogate państwa Europy, my natomiast musimy wykorzystać wszystkie siły i całą inteligencję dla wyciągnięcia Polski z kryzysu i zrobienia z niej prawdziwie europejskiego i zamożnego kraju. Udział w tym dziele powinien brać cały naród, którego częścią jest również emigracja.

OPOWIADANIE O CHAOSIE I O PORZĄDKU

Vincent W. Adamkiewicz
Wielkanoc 1992

Niedawno znowu przeczytałem książkę - sławną swego czasu - p.t.: "O naturze wszechświata". Napisał ją Fred Hoyle, profesor astronomii na uniwersytecie Cambridge w Anglii. W zakończeniu swej książki Hoyle stwierdza:

"W Biblii znajduje się sporo prawidłowej kosmologii. Nasuwa się następujące pytanie: czy należałoby przypuszczać że Hebrajczykom było dane zrozumieć tajemnice wszechświata tak głębokie, że przekraczały one ich ówczesne możliwości pojmowania..."

Istotnie, w pierwszym zdaniu pierwszej księgi Starego Testamentu - Księga Rodzaju - jest powiedziane:

"Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. Ziemia była bezkształtna i pusta. Ciemności spowijały powierzchnię otchłani. Duch Boży poruszał się ponad wodami..."

Innymi słowy, na początku był chaos, nieporządek. Trochę mi to przypomina początki znanej Trzeciej Rzeczypospolitej. Poczynając od tego chaosu - w ciągu następnych siedmiu "dni" - Bóg zaczął układać świat, budować porządek. Jasne więc jest, że tak chaos jak i porządek są dziełem Bożym. Zaś ponieważ Bóg jest tylko Dobrem, porządek tak jak i chaos także muszą być dobre.

Łatwo jest nam zgodzić się z tym, że porządek może być dobry. Chociaż nie należy zapominać o diable. Ponoć pojawił się on na Ziemi jak była już zorganizowana. I od tego czasu próbuje psuć, z dobrego porządku próbuje zrobić porządek zły. Naprzykład próbuje zrobić porządek hitlerowski: Ordnung must sein! (porządek MUSI być); lub porządek komunistyczny: wszyscy są równi, ale niektórzy są równiejsi od innych. Natomiast jeśli chodzi o chaos to nastawienia ludzkie są bardziej ambiwalentne. Na ogół trudno sobie wyobrazić, że chaos może być czymś pożytecznym.

Początkowo chaosem zajmowali się filozofowie. Nie daleko zaszli w swych rozmyślaniach. Od 150 lat zaczęli się interesować chaosem naukowcy. N. Carnot (1796-1832) i R. Clausius (1822-1888) odkrył ścisły sposób mierzenia nieporządku, czyli entropię. L. Boltzmann (1844-1906) zidentyfikował źródło nieporządku, które leży w zachowaniu się samych atomów. Wspominał on też podstawowe pojęcie współzawodnictwa między porządkiem i chaosem.

Dziś dobrze wiadomo, że chaos i porządek są zjawiskami stałymi i ogromnie rozpowszechnionymi w całej przyrodzie od cząsteczek pod-atomowych do gwiazd na firmamencie. Nauka zwana fizyką przechodzenia faz (transition phase physics), całkowicie się poświęca badaniu warunków i praw jakie towarzyszą materii lub energii w przechodzeniu z fazy chaosu w fazę porządku i na odwrót. Na przykład w płynnej wodzie rozliczne cząsteczki atomowe wody (H_2O) znajdują się w stosunkowo dużym nieładzie, w chaosie. Jednak, gdy się wodę

oziębci do tej jednej jedynej temperatury 0° C, woda raptem zamarza. Staje się lodem, ciałem stałym. Lód jest wysoce uporządkowany. Składa się z kryształków w których każda cząsteczka wody tkwi w swoim własnym ściśle określonym miejscu.

Nie jest nam trudno zrozumieć, że porządek jest rządzony prawami fizyki, chemii, czy nawet ekonomii. O wiele trudniej nam pojąć, że chaos jest też rządzony prawami. Brzmi to jak paradoks, ale nim nie jest. Weźmy na przykład 'góre piasku'. Na świecie istnieje mało sytuacji bardziej chaotycznych niż ułożenie się poszczególnych ziarenek piasku w sztucznie usypanej piaskowej górze. A jednak każda usypana z piasku góra wykazuje takie samo pochylenie zboczy, niezależne od jej wysokości, rozmiarów czy składu. Do dziś nie ma wytłumaczenia tego zjawiska (E.Bezin, "Pour la Science"(France), Avril 1992, p.8.

W wyniku prac współczesnych badaczy -L.Landau, K.Wilson - wiadomo że ogromny chaos może być wywołany w otoczeniu, powodami tak małymi i nieznacznymi, że jest prawie niemożliwością je przewidzieć. Naprzykład, ktoś w Montrealu zapomniał nastawić budzik na 6-tą rano, więc zasnął. Po przebudzeniu się zaczął się spieszyć do pracy, wskoczył w auto zapominając że wczoraj nie dołał benzyny. Auto stanęło na skrzyżowaniu głównych arterii, Zrobił się zator, wynikło parę zderzeń. Jakieś auto zapaliło się. Nadjechała policja, strażacy, ambulans. Powstał w tej części miasta chaos komunikacyjny na parę godzin. Tego rodzaju chaos może spowodować każdy i wszędzie, przypadkowo lub umyślnie. Fakt, że w naszych ogromnych konglomeratach panuje naogół porządek jest podziwu godne. Chaos jest przeważnie ograniczony co do czasu i miejsca.

Od czasów Emila Durkheim'a (1858-1917) - ojca socjologii - chaos wśród społeczeństw znany jest pod nazwą anomii. Jest to stan w którym znajduje się jakieś społeczeństwo w którym nastąpiła dezintegracja, rozpad dotychczasowych norm i zasad zwyczajowych, prawnych czy religijnych. Rozpad taki miał miejsce w Północnej Ameryce w latach 1950-1970. Obecnie istnieje wśród społeczeństw Czarnej Afryki. Jutro - broń Boże - może pojawić się w Europie.

Nie mniej jednak chaos nie zawsze jest zły, może być pożyteczny i dobry. Najlepiej to widzieć w zoologii. W Afryce żyją zebry, wszyscy je znamy. Sierść ich składa się z czarnych kresek na białym tle. Otóż gdy lwica wpada w ich stado, zebry rozbiegają się w chaosie na wszystkie strony. Oko lwicy nie rozróżnia kolorów. Lwica widzi obrazy tylko w odcieniach czarno -białych, takich jak dawne fotografie. Czarne kreski zebry pierzchają we wszystkie kierunki, tworzą więc chaos przed oczami lwicy. Traci ona zmysł kierunku, przestaje rozróżniać poszczególne zwierzęta i często staje ogłupiała w środku pierzchającego stada. Wzrokowy chaos lwicy ocalił zebry.

Świerszcze - koniki polne - żyją grupowo i mają bardzo mizerny i mały mózg. O czymże mogą one myśleć? Chyba tylko o jedzeniu, seksie i o ... nietoperzach. Nietoperze bowiem

polują nocami na świerszcze i na ćmy. Odnajdują je za pomocą sonaru. Sonar nietoperzy polega na wydawaniu przez nie urywanych, bardzo cienkich pisków, których zwykle ucho nie usłyszy. Pisk ten odbija się od traw, łądyg, no i od świerszczy. Poczem echo powraca do wielkiego ucha nietoperza, które może rozróżnić specyficzne echo powracające po odbiciu się od świerszcza. W ten sposób nietoperz lokalizuje świerszcze, wlatuje w ich gromadę z impetem, łapie skrzydłem jednego i pożera. Dobrze - no ale świerszcze, choć mają mózg mizerny, nie są kompletnymi naiwniakami. W ciągu mileniów ewolucji wybudowały sobie swoje własne 'wielkie ucho', które też jest zdolne wyłapać sonar-pisk nietoperza. Dzięki temu uchu i mimo mizernego mózgu, świerszcze wymyśliły sobie dwa rodzaje obrony przed nietoperzami.

Jeżeli sonar nietoperza uderza w świerszcza z dużej odległości - 20 to 30 m - to świerszcz ma dość czasu żeby poprostu uskoczyć na bok z miejsca gdzie się znajdował zanim nietoperz nadleci. Lecz, jeśli sonar nietoperza uderza w stado świerszczy z bliska - i do 3 m - świerszcze znajdują się w śmiertelnym niebezpieczeństwie. Co tu robić?! Odpowiedzi na to palące pytanie dostarczył Kenneth Roeder, w swym cudownie wykwalifikowanym laboratorium. Co robić? Proste. Należy robić chaos! Świerszcze wpadają więc w dzikie, kompletnie bezsensowne, zupełnie nieprzewidziane podskoki i miotania. Celem jest zmylenie nietoperza i ocalenie świerszczy. Chaos jest tu ostatnią deską ratunku i bardzo sprytną taktyką, niezależnie od tego czy była ona wymyślona w mózgu świerszcza czy nie.

(L. Thomas "Audobon", (USA), March/April 1992, p. 95).

Mózg ludzki - oczywiście - myśli. Jest nawet takie powiedzenie niemieckie o niektórych ludziach którzy: "myślą i wiedzą wszystko i jeszcze coś". Pytanie: jakże ten mózg ludzki naprawdę myśli? Po pracy, po kolacji, gdy siedzimy sobie spokojnie w naszym fotelu, we własnych pantoflach i patrzymy tępo w sufit, po głowie zaczynają nam krążyć niezliczone, dziwaczne myśli. Nie sposób je zatrzymać, nie sposób zrozumieć skąd pochodzą, co od nas chcą. Są to bowiem myśli bez ładu ni składu, myśli zupełnie chaotyczne. A jednak muszą one na coś służyć. Kompozytor Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) tak pisał o swoim chaosie myślowym:

"Gdy siadę i zamknę oczy ciągle słyszę melodie, które snują mi się bezwładnie po głowie. Nie wiem skąd się biorą. Przyglądam się im i przysłuchuję. Te, które mi się podobają zapamiętuję i przegrywam na moim harpsychordzie..."

Powróćmy jednak do tej naszej Trzeciej Rzeczypospolitej. Chaos powstały przy jej urodzinach jest mimo wszystko bardzo małym chaosikiem w porównaniu do tego, który miał miejsce po "wybuchu" Drugiej Rzeczypospolitej. W 1918 roku, po 123 latach niewoli, mówiło się że Polska "wybuchła" - nie że "powstała". Mało kto był bowiem przygotowany na jej raptowne pojawienie się. No i jaka była ta Druga Rzeczypospolita? Składała się z trzech niepasujących do siebie kawałków, każdy rządzony przez inne prawa i inne instytucje. Każdy mający inny alfabet i inną

walutę. Każdy mający inną szerokość torów kolejowych, inny system miar i wag. W każdym kawałku jeździło się po innej stronie szosy. Chwała Bogu było wówczas mało aut, bo aż strach pomyśleć o karambolach przy styku dawnych zaborów. Do tego, ta druga Rzeczpospolita składała się w ponad 70% z bardzo biednych chłopów i Żydów, przeważnie analfabetów.

W dwa lata potem ciż sami biedni obywatele musieli zorganizować się w ćwierć milionową armię i odeprzeć bolszewickie hordy w bitwie zwanej Cud na Wiśle. Mój stryj, Henio Adamkiewicz, rotmistrz ułanów wtedy zdobył swoje *Virtuti Militari*. W piętnaście lat po owej bitwie i po dwóch zamachach stanu, chaotyczna napozór Druga Rzeczpospolita zbudowała na tyle porządku, żeby w 1936 roku stanąć pod względem dochodu narodowego (GNP) na bardzo przyzwoitym dziesiątym miejscu wśród cywilizowanych narodów świata.

Czas jednak kończyć to chaotyczne opowiadanie. Ponieważ rozpoczęliśmy je od kosmologii i od stworzenia świata należałoby, jeśli się lubi porządek, zakończyć na tych samych tematach.

Otóż koniec świata opisany jest w Nowym Testamencie w Ewangelii Świętego Mateusza tymi słowami:

"Słońce się zaćmi, a księżyc utraci blask swój. Gwiazdy będą spadać z nieba i moce niebieskie zostaną wstrząśnięte..."

Wynika z tego, że świat się skończy tak jak się zaczął: w chaosie. Fizycy mają rację gdy mówią o "przechodzeniu faz"; o przechodzeniu porządku w chaos i na odwrót. I na odwrót?! Oczywiście, bo według fizyków po chaosie znów następuje porządek. Zaś według Ewangelii Sw. Mateusza po chaotycznym końcu świata następuje wysoce uporządkowany Sąd Ostateczny. Złych ludzi postawią tam po lewej, dobrych po prawej stronie. Mam nadzieję, że większość Polaków - i ja wlicznięty wśród nich - staniemy po prawej stronie... i to nie tylko z powodu protekcji u polskiego Papieża.

Mieczysław Marcinkiewicz

**SPOTKANIA POLSKICH BADACZY (NAUKI BIOMEDYCZNE I ŚCISŁE)
W MONTREALU**

Spotkania, początkowo nieformalne, naukowców i studentów przybyłych z Polski zapoczątkowała w 1986 roku dr Iza Górską, pracująca wówczas w IRCM. Te spotkania o charakterze naukowo-towarzyskim odbywały się w prywatnych mieszkaniach, dwa trzy razy do roku. Okazało się, że w Montrealu rozproszona znaczna liczba ludzi związanych w przeróżny sposób z nauką. Hasłem stało się więc poznanie tych ludzi i stworzenie formalnej grupy. Stąd zainicjowanie spotkań w Bibliotece Polskiej, z którą członkowie szybko poczuli się związani: "takie swoje miejsce". Treść trzech spotkań z roku 1991/92, podczas których odbyło się sześć konferencji jest zamieszczona poniżej. Czy istnieją plany na przyszłość i jakie są ambicje tej grupy? Najważniejszym krokiem do zbliżenia się członków grupy, poprzez indywidualne zapisy do Polskiego Instytutu Naukowego (PIN). Instytut ten wraz z Biblioteką Polską liczy niemal 50 lat. Wrósł on w teren Montrealu i oddziałuje na środowisko tutejszej inteligencji. Spotkania naukowców pod patronatem PIN-u sprowadzałyby się do tematyki biomedycznej, i tak, zebranie przewidziane na 22 maja poświęcone onkogenom i mechanizmom powstawania nowotworów, będzie prezentowane przez dr I. Górską i dr M. Jankowskiego. Nie są to jednak hermetycznie zamknięte spotkania profesorów: wkrótce w programie znajdzie się tematyka popularnonaukowa, dla szerszej publiczności. Z konferencji na rok przyszedł warto wspomnieć te w których znajdzie się wspomnienie o dr Jerzym Olszewskim, którego imię nadano cyklowi konferencji na Uniwersytecie McGill. Rok 1993, to także 20-lecie śmierci Jerzego Konorskiego, polskiego neuropsychologa, którego prace z zakresu badań nad pamięcią cytowane są do dzisiaj. Jedno ze spotkań będzie zawierać wspomnienie o tym wybitnym uczonym. Wydaje się, że w szczególności ci naukowcy którzy przyjechali do Kanady w latach 80-tych dzisiaj wchodzi w fazę życiową większego ustabilizowania i łatwiej mogą dysponować własnym czasem. Od dyspozycji czasowej zależy czy uda się zainicjować i utrzymać sztafetę comiesięcznych dyżurów w sali Biblioteki, których to celem byłaby współpraca z Polską, udział w pracach PIN-u i finansowanie.

Członkowie grupy: *

Kazimierz Babiński	(farmakolog)
Krzysztof Biniecki	(farmakolog)
Teresa Brodniewicz-Próba	(biotechnolog)
Roman Drews	(endokrynolog)
Czesława Grygorczyk	(biofizyk)
Ryszard Grygorczyk **	(biofizyk)
Izabella Górską-Flipot **	(biolog molekularny)
Andrzej Gutkowski	(lekarz)
Tomasz Herra	(biolog)
Edyta Konrad-Wróbel	(lekarz, endokrynolog)
Maria J. Kowalik	(biochemik)
Urszula Krzemień	(chemik)
Marek Jankowski	(wirusolog)
Marlena Lewandowska-Skarbek	(biotechnolog)
Mieczysław Marcinkiewicz **	(biolog)
Adrianna Michalak-Kuczyńska **	(lekarz)
Małgorzata Labuda	(genetyk)
Damian Labuda **	(genetyk)
Grzegorz Makowski	(fizjoterapeutyk)
Marek Narusiewicz	(farmakolog)
Małgorzata Nowotarska	(immunolog)
Hanna M. Pappius **	(neurochemik)
Ewa Przybytkowska	(biolog molekularny)
Dariusz Rębosz	(inżynier chemik)
Grażyna Weltrowska	(chemik)
Marek Weltrowski	(chemik)
Hanna Sikorska **	(immunolog)
Ewa Ziętkiewicz	(genetyk)

Członkowie w latach poprzednich

Helena Czarnecka	Canada	(chemik)
Waldemar Dębiński	U.S.A.	(lekarz, neurochemik)
Anna Kessling	Gr.B.	(lekarz, genetyk)
Elżbieta Sellinger	U.S.A.	(lekarz)

* Członkostwo stowarzyszenia jest traktowane całkowicie nieformalnie i nie jest związane z żadnymi obowiązkami. Każdy kto wykonuje zawód związany z badaniami naukowymi, pracą medyczną i doświadczalną, techniczną i laboratoryjną, edukacyjną w dziedzinie nauk przyrodniczych jest mile widziany na zebraniach grupy.

Zebrania odbywają się 3 razy w roku: zimą, na wiosnę i na jesieni.

** Członkowie PIN'u.

*** Osoby te znajdują się na stałe lub czasowo poza Montrealem.

O CZYM MOWIONO NA SPOTKANIACH POLSKICH PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH
(NAUKI BIO-MEDYCZNE) W MONTREALU.

SPOTKANIE SZÓSTE

Spotkanie odbyło się 15 czerwca w godzinach od 17 do 20 w sali Biblioteki Polskiej, przy 3479 Peel St. (Obecni: EKW, HMP, HS, IG-F, KB, MM, MN, MN, RD).

Gościem honorowym była Dr. Hanna M. Pappius z uniwersytetu McGill, Montreal Neurological Institute, vice-prezes Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie (PINK) i dyrektor Biblioteki Polskiej.

W cyklu mini-konferencji prezentowali swoje prace Dr. Marek Naruszewicz (miażdżyca) i Dr. Roman Drews (endokrynologia molekularna). Lapidarność jest zaletą tych konferencji, swoboda dyskusji ich urokiem. Nie wystarczyło czasu na zaplanowany referat Izabelli Górskiej-Filipót.

Dr. Pappius przedstawiła historię PINK'u i Biblioteki Polskiej, zbliżających się do 50-ej rocznicy. Bliższe dane figurują w biuletynie informacyjnym PINK, 1991 dostępnym w Bibliotece Polskiej.

Dane o Bibliotece Polskiej z 1990 roku : wypożyczono łącznie 15,000 tomów, większa część katalogu jest już włączona do centrali McGill'u. Dr. Pappius zachęca do przystąpienia do PINu, indywidualnie po poprzednim wypełnieniu kwestionariusza i przesłaniu do niej samej. Członkostwo PINK jest związane z opłatą roczną \$50, przy jednoczesnym zwolnieniu z opłat za bibliotekę (\$5 za miesiąc). Jedną z licznych korzyści należenia do tej organizacji jest dostawianie informacji o konferencjach i wystawach na terenie Biblioteki Polskiej.

Nieco później Izabella Górską-Filipót mówiła o spotkaniu z grupą lekarzy, którzy są zainteresowani współpracą z nami. Jest ona również zdania, iż pora zorganizować większe zebranie i powołać zarząd.

Ze swej strony Hanna Sikorska zaproponowała party typu rodzina i dzieci u niej w ogrodzie lub w domu (sobota 20-go lipca o 16-ej).

Następne, siódme spotkanie zostało ustalone na piątek 18-go października o godzinie 20-ej w sali Biblioteki Polskiej.

* * *

SPOTKANIE SIÓDME

Spotkanie odbyło się w piątek 18-go października w godzinach 20.00 - 21.30 w sali czytelni Biblioteki Polskiej w Montrealu, przy 3479 Peel. (Obecni: KB, IG-F, CG, RG, MJ z synem, EK-W, MJK, UK, DL, ML, GM, MM, (MN była, ale o 19-ej), DR, EP i HMP).

Kilku zebranych przybyło poraz pierwszy. Serdecznie witamy Czesława i Ryszarda Grygorczyków, Marię Jadwigę Kowalik, Urszulę Krzemień, Małgorzatę i Damiana Labudów i Dariusza Rebosza. W cyklu mini-konferencji prezentowali:

Damian LABUDA: "O czytaniu ludzkiego genomu", czyli o 3 MD nukleotydów, o projekcie prac nad genomem ludzkim w tym o koncepcji Sulstona, o badaniach nad mechanizmem zmienności i o własnych pracach nad sekwencjami Alu".

Kazimierz BABINSKI: "Biosynteza i sekrecja ANF, BNP i CNP w komórkach chromochłonnych rdzenia nadnerczy", czyli o farmakologii i biochemii neuropeptydów i ich receptorów, oraz o przygotowywaniu doktoratu.

Prof. Hanna M. Pappius podzieliła się z uczestnikami uwagami na temat Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie (PINK, około 300 członków) i Biblioteki (około 1200 czytelników). Profesor zachęca do wstąpienia do tego blisko 50-letniego stowarzyszenia.

Iza Górską zdradziła się projektem porozumienia z grupą lekarzy w sprawie wspólnego spotkania towarzyskiego. Z późniejszych danych wynikało, że chodzi o bankiet na Starym Mieście, 2-go lutego 1992.

Termin następnego spotkania został przedyskutowany. Najlepsza data okazała się piątek, 7 lutego o godzinie 20.00. Zapraszamy.

Z zaimprovizowanej składki wpłynęło \$26 na drobne wydatki.

Padła też prośba o dostarczenie zdjęć fotograficznych do dokumentacji. Oczywiście nie muszą to być formalne fotografie, ale raczej pamiątkowe. Do zobaczenia.

* * *

SPOTKANIE OSME

Spotkanie odbyło się w piątek, 7 lutego w godzinach 20.00 - 22.30 w czytelni Biblioteki Polskiej w Montrealu, przy 3479 Peel (obecni: KB, KB, AG, CG, IG-F, RG, TH, AM-K, EK-W, UK, JK, DL, ML, GM, MM, EP, HMP, DR, HS, GW, MW, EZ. Proszę o wybaczenie nieobecności: MJ - zawodność akumulatora ; TB-P - stary adres na zaproszeniu).

Witamy serdecznie przybyłych po raz pierwszy: Teresę Rzeszotarską, Adrianę Michalak, Andrzeja Gutkowskiego, Tomasza Herrę, Grażynę i Marka Weltrowskich, Krzysztofa Binieckiego i Joannę Zorównę.

Nie brakło uwag o udanym bankiecie bio-medyków, na Starym Mieście, zorganizowanym przez Izę Górską, Teresę Brodniewicz-Probę i Wandę Smoragiewicz. Jeszcze raz dziękujemy za atmosferę, muzykę, bufet, ale najbardziej za to że to spotkanie około stu osób doszło do skutku.

W cyklu mini-konferencji prezentowali:

Ryszard GRYGORCZYK, "Współczesne metody badań kanałów jonowych i ich funkcji fizjologicznych, o uniwersalności kanałów i ich poważnych defektach".

Małgorzata LABUDA: "Populacja Francuzów kanadyjskich widziana oczami genetyka".

Ponieważ konferencje i dyskusje trwały dłużej niż zazwyczaj, niewiele czasu pozostało na część towarzyską. Nie mieliśmy więc możliwości poznać się z nowo przybyłymi.

Termin następnego spotkania został ustalony na piątek, 22 maja o godzinie 20.00.

NOWI CZŁONKOWIE PRZYJĘCI DO P.I.N.U

W ROKU AKADEMICKIM 1991/92

Genevieve Benezra	(Ottawa)
Anna Clarke	(Ottawa)
Izabella Górska-Flipot	(Montreal)
Ryszard Grygorczyk	(Montreal)
Ewa Chrzanowska-Karpińska	(Toronto)
Aleksander Adam Kania	(Ottawa)
Paweł Daniel Karpiński	(Toronto)
Damian Labuda	(Montreal)
Mieczysław Marcinkiewicz	(Montreal)
Mieczysław Prus-Więckowski	(Ottawa)
Virginia Rock	(Toronto)
Hanna Sikorska	(Montreal)
Anna Swystun	(Toronto)
Tomasz Skąpski	(Quebec)

LISTA OFIARODAWCÓW na Bibliotekę Polską za okres 12 kwietnia 1991 - 28 kwietnia 1992

PATRONI BIBLIOTEKI POLSKIEJ

Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna	\$ 6,500
Fundusz Wieczysty "Millenium"	\$ 6,000
Fundacja im. A. Mickiewicza	\$ 500
Olgierd Brzeski	\$ 1,000
Maria Czarnojańczyk-Burdick	\$ 500
Fundusz Marii Morawskiej i Stanisława Picholtza	\$ 1,000
Mieczysław Niemołowski	\$ 550
Zdzisław Poznański	\$ 500
Antoni Sobczak	\$ 500
Antoni Wysocki-Borejsza	\$ 550

dary w kolejności wpływów :

A. Belina-Brzozowski	\$ 25	Maria Budnik	\$ 50
Leszek Kumor-Wysocki	\$ 30	Alicja Będkowska	\$ 50
Zofia Chromik	\$ 50	Dr. A. Czernic	\$ 100
Anna Dziewońska	\$ 40	Janina Fiałkowski	\$ 20
Jan Gierlach	\$ 20	Pp. J. Gill	\$ 50
Anna Giżycka	\$ 50	Jan Jeżewski	\$ 25
Stanisław Knur	\$ 30	Franciszek Kostro	\$ 20
Edmund Kowalewski	\$ 25	Maria Kulczycki	\$ 100
Zbigniew Lachendro	\$ 25	Leon Ligus	\$ 50
Czesław Lorentz	\$ 50	Zbigniew Łukaszewicz	\$ 25
John McErlan	\$ 10	Kazimierz Michaliszyn	\$ 50
Edward Osiek	\$ 45	Ryszard Poddubiuk	\$ 25
Witolda Popławska	\$ 20	Wanda Poznańska	\$ 25
Jan Romanowski	\$ 25	Jerzy Tatarski	\$ 35
Halina Tokarska	\$ 25	Andrzej Wołodkiewicz	\$ 20
Edward Wołujewicz	\$ 25	Jan i Maria Zaścińscy	\$ 75
Teresa Zóltowska	\$ 200	Zofia Zurowska	\$ 25
Adam Zurowski	\$ 25	Kazimiera Białowas	\$ 50
Zygmunt Celichowski	\$ 25	Teodor Domaradzki	\$ 60
Maria Drabkowska-Kaczmarek	\$ 60	Lech Fulmyk	\$ 50
Tadeusz Granosik	\$ 25	Józef Grabas	\$ 25
Pp. Hyjek	\$ 100	Paweł Haliński	\$ 200
Chester Kapica	\$ 25	Józef Kliś	\$ 20
Jerzy Korey-Krzeczowski	\$ 30	Stefan Lewicki	\$ 20
Stanisław Mazewski	\$ 50	L. Mazurkiewicz-Kwilecka	\$ 30
Adam Mercik	\$ 50	Michał Michniewicz	\$ 80
Anna Milewska	\$ 20	Kazimierz Michaliszyn	\$ 20
Jan Solecki	\$ 30	Stanisław Romaniec	\$ 55
Eugeniusz Siniewicz	\$ 50	Aleksandra Wiechuła	\$ 40
Bolesław Zacios	\$ 25	Jan Zajko	\$ 100
Roman Znamirowski	\$ 25	Jan Zurakowski	\$ 40
Maria Rupnik	\$ 50	Zygmunt Borowiec	\$ 20

Anna i Andrzej Czerwiński	\$ 250	Jadwiga Urbańska	\$ 50
Jadwiga Chruściel	\$ 30	Aleksandra Cybulski	\$ 25
Meyer Erman	\$ 15	Jerzy Gonerko	\$100
Aleksandra Góra	\$ 25	Maksymilian Kubacki	\$100
Federacja Polek w Kanadzie, Ogniw w Winnipegu			\$ 25
Pp. S.F. Kucharski	\$ 50	Eustachy Lenko	\$ 25
Juliusz Łukaszewicz	\$100	Jan Lesiak	\$ 25
Jan Modzelewski	\$ 50	Stanisław Munik	\$ 50
Jerzy Nowakowski	\$ 25	K. Nowakowski	\$ 25
Izabella Pieniążek	\$100	B. Roslan-Chociwski	\$ 25
Pp. Reubenbauer	\$ 10	Jerzy Skrodzki	\$ 20
Tadeusz Sołowij	\$ 25	A. Szpak	\$ 30
Hanna Szymańska	\$125	Henryk-Marian Winarski	\$ 50
Jan Wrzesień	100	Maria Spatz	\$100
Pp. A. W. Wiszniewscy	\$ 50	Marian Wojdan	\$ 50
Stowarzyszenie Polskich Kombatantów, Oddział w Ottawie			\$100
Danuta Agopsowicz	\$ 20	Naria Arciszewska	\$ 25
Danuta i Antoni Banaś	\$ 50	Dr. David Cynberg	\$ 50
Wanda de Rousan	\$100	Janina i Stanisław Dunaj	\$ 50
Federacja Kobiet Polskich, Oddział w Montrealu			\$100
Tadeusz Graff	\$100	Zbigniew Gutter	\$ 50
Sławomir Harcaj	\$ 20	Piotr Rajski	\$ 15
Kris Jasiński	\$100	J. Kakowski	\$ 25
Daniela Konieczny	\$ 20	Anonimowo	\$ 50
Olga Krzyżkowska	\$100	Jadwiga Ostrowiecka	\$ 20
Mirosława Paczoska	\$ 50	Jerzy Pećko	\$ 50
Marceli Piński	\$100	Naria Podkomorska	\$100
Leon Rachubiński	\$100	Jadwiga Runcewicz	\$ 50
Mieczysław Sangowicz	\$ 40	Alfred Sas-Korczyński	\$ 50
Jola Sise	\$ 30	Ita Straszak	\$ 50
Krzysztof Sokolnicki	\$ 20	Zbigniew Woźniak	\$ 10
Antoni Zajko	\$ 50	Stanisław Biega	\$ 30
Anna Biolik	\$ 50	Antoni Borowicz	\$ 10
Zbigniew Czapliński	\$ 25	Michał Czupryna	\$100
Alicja Gan-Ganowicz	\$ 50	Adolf Hładyłowicz	\$ 10
Mary Królikowski	\$ 75	Dr. Stefan Kulczycki	\$100
p. D. L.	\$100	J. Lupiński	\$100
Anonimowo	\$100	Tomasz Pietraszek	\$ 25
Hanna Poznańska	\$ 50	Maria Rajcher	\$ 25
Polsko Kanadyjskie Towarzystwo Wzajemnej Pomocy, Grupa 10			\$ 50
Waldemar Romanowski	\$ 50	Jan Skura	\$ 50
Krystyna Sobczak	\$100	Jerzy Szmigiel	\$ 50
Maria Zielińska	\$ 50	Halina Babińska	\$100
Andrzej Bogusz	\$100	Dr. Andrzej Gutkowski	\$150
Wacław Tomkowski w imieniu Konsulatu Generalnego RP w Montrealu			\$150
Dr. Izabella Kłosowski	\$100	Alicja De Montis	\$ 50
Zdzisław Modzelewski	\$100	Lona Nowicki	\$ 25
Steinberg Incorporated.....	\$150	Anna Sidorowicz	\$ 75
Stowarzyszenie Techników Polskich, Oddział w Ottawie			\$150
Skrzydło 310 Lotnictwa Polskiego			\$ 25
Andrzej Migdał	\$ 25	Kama Kozłowska	\$210
Janina Kędzierska	\$200	Edward Hajdukiewicz-Edwards	\$100
uczestnicy loterii andrzejkowej przy ulicy Joliceour			\$100

Paul Deling	\$ 25	Zbigniew Jarnuszkiewicz	\$100
M. A. Kawernińska	\$ 25	Jadwiga Kizielewski	\$175
S. Krzanowski	\$ 25	Stanisław M. Maslon	\$ 25
Dr. Hanna M. Pappius	\$250	E. Witkuś	\$200
Alfred Zbik	\$ 50	Dr. Lidia Adamkiewicz	\$ 25
Leonarda Buckiewicz	\$ 50	Krystyna Buckiewicz	\$ 30
W. Czajkowski	\$100	Tadeusz i Teodozja Siemiątkowscy	\$250
Elżbieta Korzeniowska	\$ 25	Stefan Lamed	\$ 25
Leszek Missala	\$ 50	Ted Piorczyński	\$ 50
Maria Serwatowska	\$ 20	Ryszard Szczawiński	\$ 25
Pp. Węgrzeccy	\$ 20	Joseph Wójcik	\$ 75
W. A. Zalewski	\$100	Krystyna Krakowska	\$150
Edmund Komorowski	\$ 30	Zofia Wiktor	\$ 20
Anna Baryga	\$ 50	Jerzy Hebda (Anglia)	\$ 50
Henryk Kozłowski	\$ 50	Walery Maliszewski	\$ 20
Kazimierz Matowski	\$ 200	Zofia Rybikowska	\$ 25
Antoni Zajko	\$ 50	Antoni Potocki	\$ 30
Iwona Tirado	\$ 50	Antoni Leopold	\$100

Stanisław i Irena Petruszewiczowie

(Pamięci Antoniego Martynowicza, Adama Juryka, i Antoniny Sołowij \$ 100)

* * *

DARY NA FUNDACJĘ SPOŁECZNO-KULTURALNĄ, OD KTÓRYCH ODSETKI
PRZEZNACZANE SĄ ZGODNIE Z WOLĄ OFIARODAWCÓW NA BIBLIOTEKĘ.

MONIKA MAŁECKA

\$ 1,000

ZBIGNIEW MAŁECKI \$ 1,575

IRENA PETRUSEWICZ \$ 1,000

POLONIJNA KASA KREDYTOWA

**65 SHERBROOKE EAST, SUITE 103
MONTREAL H2X 1C4**

Tel.: 845-3534

T. RZEWUCKI - Manager

Zawiadamia wszystkich członków, że biuro Kasy jest czynne w:

PONIEDZIAŁEK - ŚRODA 10 A.M. - 3 P.M.

CZWARTEK i PIĄTEK 10 A.M. - 8 P.M.

- Polecamy specjalne konto oszczędnościowe,
- Proponujemy wysokoprocentowe depozyty terminowe,
- Płacimy procent za sumy złożone na kontach czekowych,
- Posiadamy dzienne oprocentowanie kont oszczędnościowych,
- Oferujemy przekazy pocztowe (international) i money order oraz czeki podróżne (American Express) oraz dogodne warunki oprocentowania pieniędzy gromadzonych na R.R.S.P.
- Polonijna Kasa Kredytowa jest włączona w system komputerowy i jej członkowie mogą korzystać ze wszystkich oddziałów Caisse Desjardins (pobieranie i wpłaty pieniędzy),
- Udzielamy pożyczek personalnych i pożyczek hipotecznych.

**POLONIJNA KASA KREDYTOWA JEST BANKIEM
POLONII**

A NIEZALEŻNA FINANSOWO POLONIA TO SIŁA

POLSKA FUNDACJA SPOŁECZNO-KULTURALNA W QUEBEC'U

65, est rue Sherbrooke, suite 103, Montreal, Quebec H2X 1C4

HISTORIA

PFSP powstała we wrześniu 1978 roku i została zarejestrowana 9 IV 1979 roku. Zaczątkiem kapitału Fundacji była suma \$ 22,000 uzyskanych ze sprzedaży ośrodka harcerskiego "Gniezno". Do tego doszły większe i małe zapisy testamentowe, donacje nowych członków i opłaty fundatorskie.

Pierwsze większe zapisy Fundacja uzyskała w latach osiemdziesiątych. Fundusz im. zmarłego prezesa Fundacji śp. pamięci Władysława Stępienia osiągnął sumę ponad \$ 10,000. Pensjonariusz Ogniska im. Marii Curie-Skłodowskiej, p. Bolesław Lewandowski przekazał Fundacji certyfikaty bankowe na łączną sumę ponad \$ 60,000. Dwie imprezy koncertowe zorganizowane wspólnie z Polonijną Kasą Kredytową, jedna dla uczczenia pamięci ks. Popiełuszki, a druga w X rocznicę pontyfikatu Jana Pawła II, przyniosły prawie \$ 10,000. W roku 1988 zmarł główny dobroczyńca Fundacji, śp. Bolesław Lewandowski, zapisując dalsze \$ 30,000 na cele Fundacji. Zdecydowano się na utworzenie Polskiej Sekcji na Cmentarzu Notre Dame des Neiges, pod nazwą Kwatery Zasłużonych Polskiej Fundacji.

NA CO IDĄ PIENIĄDZE ZBIERANE NA FUNDACJĘ.

W chwili obecnej Fundacja ma 101 Fundatorów, jej kapitał wynosi ok. \$ 540,000. Od założenia w marcu 1979 do marca 1992 roku POLSKA FUNDACJA SPOŁECZNO-KULTURALNA wypłaciła z procentów od kapitału dotacje w ogólnej wysokości około **DWUSTU TYSIĘCY DOLARÓW !!**

Najwięcej pieniędzy oraz najczęściej wypłacano dotacje dla następujących placówek :

Koło Przyjaciół Harcerstwa	(15-krotnie)	razem	\$ 31,300
Polska Rada Szkolna	(12-krotnie)	"	\$ 37,700
Biblioteka Polska	(9-krotnie)	"	\$ 36,500

Fundacja popiera też chóry, zespoły taneczne, sportowe, KPK oraz przyznaje dotacje dla kwalifikujących się studentów.

Po dwunastu latach istnienia i działania Fundacja uważana jest za jedną z najbardziej dynamicznych organizacji polonijnych w Montrealu. Jej zarząd i Rada Administracyjna nie ustają w wysiłkach w zdobywaniu nowych członków i zwiększania kapitału.

Cele Fundacji na najbliższą przyszłość.

Zarząd i Rada Administracyjna Fundacji zdają sobie sprawę z potrzeb kulturalnych społeczności polonijnej w Quebecu. Dlatego zdecydowaliśmy się rozpocząć wielką akcję zmierzającą do osiągnięcia następnego etapu : **MILIONA DOLARÓW !** Chcielibyśmy cel ten osiągnąć na dwudziestolecie Polskiej Fundacji. Liczymy że w realizacji tego zamierzenia, spotkamy się z poparciem ze strony całej Polonii montrealskiej.

Federalny numer dla zwolnienia od podatków 0560367-2208.

W sprawach dotyczących Kwatery Zasłużonych i innych dotyczących Fundacji informacji udziela : Antoni Jakimik (681-2423) Zbigniew Małecki (733-7500) i Czesław Ochman (739-8736)

THE ACTIVITIES OF THE POLISH INSTITUTE OF ARTS AND SCIENCES IN CANADA IN 1991/1992

The activities of the Polish Institute of Arts and Sciences in Canada were concentrated in the past academic year on the fund raising campaign for the support of the Polish Library as well as on the organization and sponsoring of lectures and cultural exchanges.

The fund raising campaign once again met with a generous response from the Polish community. We raised close to \$20,000 donated by individuals and several Polish institutions.

Most of the lectures dealt with the economic and political situation in Poland during the last election campaign. Among the Polish parliamentarians we welcomed at the Institute were senator Roman Ciesielski, member of Parliament Ignacy Czyżyk, as well as professor Andrzej Ajnenkiel, member of President Lech Wałęsa's Citizens' Committee who spoke about the present political structure in Poland and Central Europe.

Professor J. Lityński, President of the Polish Institute, gave a lecture on the new economic and geo-political system in Central and Eastern Europe. This lecture was repeated in Toronto and Ottawa.

To commemorate the 200 years' anniversary of the Polish Constitution of 3 May 1791 a lecture on this great historical event was given by Mr. Wojciech Wojnarowicz. Furthermore, thanks to the collaboration of the Consulate General of Poland in Montreal, an interesting exhibition on this topic was held in the Institute. This exhibit was subsequently shown in several Montreal colleges.

The lectures also touched other subjects: Dr. O. Brzeski gave a talk on the archeological discoveries recently made in Poland relating to the beginnings of the Polish state; prof. A. Kawczak talked on the Warsaw-Lwów school of philosophy.

The Institute continues to be on excellent terms with the representatives of the Polish government. This was highlighted by the visit at the Institute of the new Consul General, Mrs. Małogorzata Dzieduszycka-Ziemilska.

As in the past, we took part in the promotion among our members of various programs of business counselling in Poland, sponsored by governments, business and the U.N.

The Polish Institute is pursuing its traditional cooperation with parallel cultural and scientific institutions around the world, such as the Polish Institute of Arts and Sciences of America, the Polish Cultural Centre in London, the Piłsudski Institute of London and New York and the Historical and Literary Association in Paris. It is important to add that this cultural collaboration includes exchanges of publications. In Canada, the Institute works closely with the Polish-Canadian Congress and other Polish organizations.

Members of the Board:

President:	Prof. Józef Lityński
Vice-presidents:	Prof. Hanna M. Pappius
	Prof. Andrzej Ruszkowski
Secretary Gen.:	Mr. Stanisław Latek
Treasurer:	Mr. Leopold Kurcz

ACTIVITIES OF THE POLISH INSTITUTE LIBRARY DURING THE ACADEMIC
YEAR 1991/1992

The academic year 1991/92 has been another year of growth and development of the Polish Library. It was mainly due to the financial support of the Polish community during the fall fund raising campaign.

The number of the regular users of the library reached 1320 readers who in the past twelve months borrowed more than 16,500 volumes. 1400 new books were added to the inventory and 1530 titles incorporated into the computerized catalogue. We are continuing to implement our earlier agreement with McGill University to have a large portion of our academic collection included on their online catalogue, identified by the location code "Polish Institute Library". More than 2100 titles are already listed in this way, which resulted in a substantial increase in inter-library exchanges with Canadian universities.

An important achievement in the past academic year has been cataloguing of a major part of a collection of old maps and valuable prints from our art collection.

In the past, a sum of \$9,000 has been set aside for the purchase of new books and subscriptions to periodicals.

The generous gifts from individuals and publishing houses continue to enrich our collections. We have received, among others : approximately 200 volumes on the history of the Polish cavalry from the outstanding collection of the late Mr. Tadeusz Achmatowicz-Gackowski; the 1613 Radziwiłł-Makowski map of the Grand Duchy of Lithuania and a complete set of the magazine "Parada" which was published in the 1940's by the 2nd Corps of General W. Anders.

The Polish Library maintains contacts with several Polish organizations in Poland and abroad which share our interest in Eastern and Central Europe. Last summer Mr. Stefan Władysiuk, librarian, once again visited the National Library in Warsaw and discussed an closer collaboration with this institution. Prof. Hanna M. Pappius remains as the Director of the Library

on behalf of the Polish Institute. Mr. Stefan Władysiuk continues as our librarian coordinating all aspects of the library activities and Ms. S. Bogdańska continues to be responsible for the cataloguing of all our material at McGill.

As has been the case since our inception, the Polish Library relies heavily on the efforts of its eighteen volunteers who work unfailingly at a variety of library tasks.

Our e-mail number on the BITNET network is :

CKSW@MUSICA.MCGILL.CA

Opening Hours:

Monday from 10 AM to 8 PM

Thursday from 4 PM to 8 PM

Saturday from 2 PM to 8 PM

**L'INSTITUT POLONAIS DES ARTS ET DES SCIENCES AU CANADA
ET SES ACTIVITÉS DURANT L'ANNÉE ACADEMIQUE 1991/92**

Comme par les années précédentes les activités de l'Institut Polonais des Arts et des Sciences au Canada furent orientées au cours de l'année académique 1991/92, vers l'organisation des rencontres et conférences, ainsi que la levée de fonds. La communauté polonaise au Canada a répondu avec générosité à l'appel lancé par le Comité d'aide à la Bibliothèque polonaise. Nous avons recueilli près de 20,000\$ en dons provenant des individus et des diverses institutions polonaises.

Les conférenciers invités ont traité des problèmes politiques et économiques touchant les récentes élections parlementaires en Pologne. Ainsi nous avons accueilli à l'Institut le sénateur Roman Ciesielski, un membre du Sejm M. Ignacy Czyżek. Le professeur Andrzej Ajnenkiel, collaborateur du président Lech Wałęsa, nous a donné un résumé de la situation actuelle en Pologne et en Europe centrale dans le nouveau contexte historique.

Le président de l'Institut, le professeur Józef Lityński, a présenté à Montréal, Toronto et Ottawa des conférences sur la nouvelle situation geo-politique en Europe centrale et en Europe de l'est.

Dans le cadre des célébrations commémoratives du bi-centenaire de la Constitution polonaise du 3 mai 1791 nous avons organisé plusieurs événements: la conférence de M. Wojciech Wojnarowicz au sujet de ce grand fait historique et conjointement avec le Consulat Général de la république polonaise une exposition au siège de l'Institut, qui ensuite faisait le tour de quelques collèges de Montréal.

De plus, nous avons eu l'occasion d'entendre des conférenciers qui ont abordé des sujets divers. Le docteur O. Brzeski nous a parlé des récents travaux et découvertes archéologiques en Pologne, le professeur A. Kawczak a donné un exposé sur l'Ecole de philosophie de Lwów et Varsovie.

Nos excellents rapports avec les représentants du gouvernement polonais au Canada furent marqués par une visite au siège de l'Institut du nouveau Consul Général de la république polonaise, madame Małgorzata Dzieduszycka-Ziemilska.

Comme par le passé, nous avons pris part à l'organisation des cours d'été à l'Université de la culture polonaise à Rome.

Un aspect important des activités de l'Institut Polonais des Arts et des Sciences au Canada est toujours la collaboration et les échanges avec les nombreuses institutions homologues, telles que l'Institut des Arts et des Sciences en Amérique à New York, l'Institut Józef Piłsudski de New York et de Londres, la Fondation socio-culturelle de Londres, la Société historique et littéraire polonaise de Paris et bien d'autres.

Conseil d'administration:

Président: Professeur Józef Lityński
Vice-président: Professeur Hanna M. Pappius
Professeur Andrzej Ruszkowski
Secrétaire: M. Stanisław Latek
Trésorier: M. Leopold Kurcz

**LA BIBLIOTHÈQUE POLONAISE ET SES ACTIVITÉS DURANT
L'ANNÉE ACADEMIQUE 1991/92**

La Bibliothèque polonaise a connu une autre année de croissance - nous le devons à l'appui de la communauté polonaise lors de la levée de fonds, ainsi qu'aux subsides généreux de la Fondation polonaise socio-culturelle du Québec.

Le nombre de lecteurs qui utilisent les services de la bibliothèque s'élève à 1320. Ajoutons que près de 16,500 livres étaient en circulation lors des douze derniers mois. Nous nous sommes enrichis de 1530 nouveaux titres de volumes dans le catalogue informatisé de la collection. Dans le cadre de l'entente conclue avec l'Université McGill nos plus importants volumes sont catalogués selon les normes imposées et sont inclus dans le catalogue central de la bibliothèque universitaire, indiquant que ces livres sont disponibles dans la bibliothèque de l'Institut polonais.

Tous ces efforts continuent de porter fruit. Nous recevons de plus en plus de demandes d'échange de prêts des diverses bibliothèques universitaires du Canada.

Durant la dernière année académique une grande partie de notre importante collection de vieilles estampes et cartes géographiques fut photographiée et cataloguée par une conservatrice diplômée. Nous comptons continuer ces travaux l'année prochaine.

D'autre part, la bibliothèque s'est enrichie de plusieurs nouveaux volumes et périodiques achetés en Pologne par le bibliothécaire, monsieur Stefan Władysiuk, lors de son dernier voyage en Pologne. Grâce à la générosité des individus et des maisons d'édition, tels que l'Institut littéraire à Paris, la Fondation polonaise culturelle à Londres et les Editions 'Znak' à Cracovie, notre collection continue de s'enrichir.

Parmi les plus intéressants volumes dont nous nous sommes enrichi citons le précieux don de livres sur l'histoire militaire polonaise, une carte géographique de la Lithuanie de 1613, ainsi qu'une édition complète du périodique "Parada" publié dans les années quarante par l'armée polonaise du général W. Anders.

La participation de la bibliothèque dans les deux foires organisées par la communauté polonaise de Montréal est devenue une tradition. Cette année nous y avons participé afin d'afficher notre présence et d'écouler des volumes superflus.

Durant l'année scolaire 1991/92 la bibliothèque a collaboré avec les écoles polonaises de Montréal. Nous avons organisé plusieurs visites d'élèves dans notre siège et nous continuons d'offrir le service d'une 'bibliothèque roulante' dans une école de banlieue.

Soulignons que le bon fonctionnement de la bibliothèque est dû, en grande partie, au travail de ses bénévoles qui desservent le service de prêt, cataloguent et classent les volumes et s'occupent de diverses tâches. Le bibliothécaire monsieur Stefan Władysiuk, coordonne le travail des bénévoles, s'occupe de l'achat et de la sélection du matériel et répond

aux demandes de renseignements. Mademoiselle Sophie Bogdańska, diplômée en Bibliothéconomie, catalogue les livres dans la bibliothèque centrale de l'Université McGill. Le professeur Hanna M. Pappius occupe le poste de directeur de la bibliothèque, responsable de la liaison avec l'Université McGill. Ajoutons également notre collaboration étroite avec les bibliothèques de Pologne, les diverses bibliothèques et institutions culturelles du Canada et des Etats-Unis qui s'intéressent aux problèmes de l'Europe centrale et de l'Europe de l'est. Ces contacts nous occasionnent d'importants échanges de livres, périodiques et microfilms.

Le personnel:

Fondatrice et curatrice	Mme Wanda Stachiewicz, M.A.
Directrice:	Prof. Hanna M. Pappius
Bibliothécaire:	M. Stefan Władysiuk, M.L.S.
Catalogueur:	Mlle Sophie Bogdańska, M.L.S.

Heures d'ouverture;

lundi de 10h a 20h
jeudi de 16h a 20h
samedi de 14h a 20h

